

Elfriede Jelinek

Árnyék (Eurüdíké mondja)

Schatten (Eurydike sagt)

Halasi Zoltán fordítása

Halasi Zoltán

„Magamból semmit se hagyok, vagyok”

Rövid bevezető Elfriede Jelinek Árnýék (Eurüdiké mondja) c. színművéhez

Mit tehet az ember, ha korábbi rabtartója akarja kiszabadítani újabb rabságából? Ha kiderül, hogy újabb rabsága nemhogy nem rosszabb az előzőnél, hanem egyenesen nyitott kapu a szabadsághoz? A válasz egyszerű: előre kell menekülni, irány a szabadság!

Jelinek attól drámaíró, hogy az egyszerű válaszokat behelyezni közös kulturális terünkbe, és ott rendez be nekik amolyan akadályversenyt. Az egyszerű válaszok így kezdenek bonyolódni, belebonyolódni a saját addig fel sem tett kérdéseikbe.

Mert mi van akkor, ha a közös kulturális tér egy közismert mítosz, amelyben a mitikus költő-dalnok Orfeusz magára vállalja a legtöbbet, amit halandó tehet a halandóért, ha azt elragadja tőle a halál. Lemegy az alvilágba és ott rettenthetetlen bátorsággal addig énekel, amíg a holtak királya és királynője ki nem adják neki legfrissebb zsákmányukat, Orfeusz feleségét. A minden áldozatra kész hős ott követi el az egyetlen hibát, hogy nem gyűri le szerelmes szorongását és hátranéz – de hát hiba-e, mondja a mítosz, ha a szerelemisten erősebbnek bizonyul nálunk, végtére is a világot, különösen az archaikus görögöt a szerelmi (és hatalmi) szenvedélyek mozgatják és döntenek halomra lépten-nyomon?

A görög mítosz erotikus teréből, amelyben a szerelem-gyűlölet kettőse dominál, Jelineknél egyértelműen átlépünk a hatalom terébe, ahol a birtoklás és az erőszak az úr. Orfeusz személyében egy mai énekest, egy rocksztárt, egy ikonikus figurát állít színre, neki azonban szerzői mindenhatóságát érvényesítve nevet nem ad, gondoljunk, akire akarunk, sőt szót sem ad, az énekes, akinek hangja betölti az egész világot, Jelinek darabjában meg se mukkanhat, még idézet sem hangzik el tőle, az őt kísérő rajongó-falka, a tinilányok, mai kifejezéssel *grupik* szintén csak közvetett módon jelennek meg, ismétlődő zenei motívumként. Orfeusz figurája úgy fordul ki Jelineknél, ahogy egy csillogó ruhát fordít ki az ember. Mi csak a foltos, rongyos, összevissza fércelt belsejét látjuk, illetőleg halljuk, a lelkét, de az sem szólal meg, még közvetetten sem, csak utalások, rá irányuló magyarázatok, mintegy kinyújtott pálcák nyomán, az énekes amolyan freudi esetleírás formájában látszik a táblán, illetőleg hangzik a színpadról. Orfeusz, ez a modern Nárcisz, magának egyetlen és egyedüli – egyedül az önszeretet tartja életben, ez a zavartalan és aggálytalan óriáscsecsemőmentalitás –, de a darab terében egy „akárki”, nemcsak a celebek, hanem általában a hímsovének népes táborából. A költő-dalnok női Múza nélkül persze csak félkarú óriás; innen, az énekesi karizma forrásától indul a darab, egy modern Eurüdikétől, aki író, de a megasztár mellett életében csak árnyék, viszont halálában fokozatosan eljut a szabadsághoz.

Eurüdiké optikája az, ami kifordítja a patriarchális mítoszt, aszerint ugyanis a férfi „csinálja” a nőt (lásd minálunk Balassi, Ady, Szabó Lőrinc stb.), és a nő nem más, mint a férfi vágyainak tárgya. Jelineknél egy csavarral megfordul ez a viszony: noha továbbra is arról van szó, hogy Eurüdiké milyen módon képezte Orfeusz nimbuszának „sugárkötegét”, vagyis O. csak fényezte magát E.-vel, a darabbeli szó végig E.-nél van, ilyenformán mégiscsak a férfi lesz a női megfigyelés tárgya. E. megfigyelései szerint az énekes depressziós, melankóliára hajlamos, ezt a hajlamot tovább fokozza az „imádott” nő halála, O. gyász munkája mégse irányul egyébre, mint hatalomnövelésre (most már az

alvilág is őt hallgatja olvadozva) és az elveszített tárgy visszaszerzésére; O. veszteségérzete a beékelte freudi vendégszövegek szerint a fantomfájdalomhoz, vagyis valamely levágott végtag hiánya miatt érzett kínhoz hasonlít. Mintha azt mondaná: te vagy a fél kisujjam.

Ott áll O. a koromsötét alvilágban, mintegy saját kisujjhiányától dependensen, és zeng a nem láthatóknak, a nem érzékelhetőknak, hiszen ő élő, azok meg árnyak: adjátok vissza E.-t! De hát E. is árny már, nem tapintható, nem felismerhető. E. minden törekvése arra irányul (és ebben erőteljesen megtámogatja őt a holtlét), hogy kibújjon korábbi önmagából, levessen minden olyan réteget, ami életében fedte, ápolta és eltakarta, kivonja magát összes addigi függőségeiből, levesse például addigi ruhatárát (ez a legnehezebb, E. ruhamániás volt), levesse saját bécsies terminus technicusait, a freudi szakzsargont, beleértve azt az énkoncepciót, amely fölöttesre, és alattasra bontja a személyiséget, hogy végül a halál sötétjében független lehessen, független korábbi rabtartóitól, független saját szenvedélyeitől, független saját énjétől.

O. Jelineknél nem hátranéz csupán, hanem hátranéz és csinál egy fotót az éppen visszatestesülni készülő E.-ről, és mivel sötét van, vakuval exponál. Az alvilág turistájaként a mobilján meg akarja örökíteni (saját nagyobb dicsőségére) a „megmentett” árnyat, pedig az már kezdett szépen leszokni addigi összes szerepéről, és új, szabad státusza, a totális nemlét éppen formálódóban volt. O. még egy fatális hibát vét, a „mentés” helyett a „törlés” opciót nyomja meg a mobilján. E. semmivé válik.

Én itt csak felvillantottam a darab konstrukciójából valamit, ez csak a váz – a hús, az ízületek rajta, az a jelineki nyelvhasználat, jobban mondva nyelvművészet, amelynek a zeneiség a fő jellemzője. Itt, az *Árnyék*ban szerzőnk kevésbé él a szófacsarás, az elvétések komikai elemével, annál inkább a nála megszokott okfejtések analitikus (és ritmikailag mindig pontosan kidekázott) láncolatával, ezekkel a retorikai zuhatagokkal, a német filozófiai és pszichológiai kultúra virtuóz paródiáival. Vendégszövegei közül mennyiségét tekintve kiemelkednek a szorongásról és a gátlásról, a gyászról és melankóliáról írt freudi tanulmányrészletek, és természetesen Ovidius vonatkozó versei az *Átváltozások*ból.

Az *Árnyék* a Jelinek-színművek azon sorába tartozik, amely a *Nóra*-feldolgozással indul (ez nálunk is ment az Örkényben), a *Halál és a lányka* négy darabjával folytatódik, és fő témája a nő sorsa, kiszolgáltatottsága és/vagy szembefordulása az őt körülvevő, leuraló és megsemmisítő férfivilággal. De míg a sor többi darabja többnyire tragikusan hangolt, a 2012-ben keletkezett, Bécsben bemutatott, számos díjat kapott és szerte Németországban azóta is játszott *Árnyék*, a hatalmi viszonyoknak és a gondolkodási sémáknak ezzel a végletes kifordításával, persziflálásával valamiféle abszurd *farce* hatását kelti.

Mi siklik itt rajtam lefelé?, nem tudom; nem, inkább alulról jön és fölfelé megy, már elérte a bokámat, most a térdem felé tart? Nedves valami, lágyan kúszik feljebb, inkább hízelgő, mint kellemetlen. De most, ííí, kezd belém hatolni, megnyílt bennem, nem tudom, mi, de fáj. Áramlik egyre beljebb, egész melegem lett, valamit le kell tennem, valami fölöslegest, érzem; az öltözékem? Folyik valami bennem, ez mégis kellemetlen; lehet, hogy a tűzhelynél nem teljesítek többet, és megkezdett kéziratomtól is el kell hogy köszönjek? Eddig úgy ment pedig, ahogy a víz folyik. Simán. Úgy jött belőlem, ahogy a víz jön a csóból, bőven. Ilyen az írás, tudja?, én írok, ha ez valakit érdekel – a férjem viszont, a férjem énekel. A torkát tornáztatja, a dalait turnéztatja. Híres zenész. Mielőtt dalra fakadt, csend volt, volt csend, szent volt, azóta tönkrement az egész. Az én életem csendesebb meder. Én csak írok, és, kit érdekel? Folyik a tollam, én folyok belőle, töltve csőre, folyik a csap, és a fehér papírra kicsap. De ennek most vége. Már a járás se megy, ami olyan volt nekem, mint az írás, teljes a leállás mindkét vonalon, valahogy bebiztosított egzisztenciám, a létezésem minden eresztékében lazul, egyre távolodom saját magamtól, irányíthatatlanul, a tudatom is ködben botorkál, már nem forognak a sarokpántok, amiken a tudat jár, és amit legjobban szeretnék, egyre elérhetlenebb: az írás se megy. Ráz a tehetetlenség, rázkódik alattam a földkerekség, egymást rázzuk a Földanyával, le akar vetni, teher vagyok neki, Földanya nem vállal. Már nem bánom, már nincs ellene kifogásom. Eszembe jut ez-az, ahogy elnézem ezt a tájat, de már nem fogom kifolyatni vele az írói vénámat. Ő még folyik, a férjem, neki már megvan a mítosza, a csapból is ő folyik, az énekes dalnok, mindjárt hallani fogják, őt és a bandát, van zenekara, igen, melyik fiatalnak nincs ma, de szólóban is tolja. Mint az anyám hasán csecsemőkoromban, toporzékolok a földön, hogy csak úgy dübörög. Anyámmal művelem, hogy a férjem is értse. Úgy, hogy a házasság szentségét ne sértse. Félönkívület. Ma már ez is megengedett, mint szexuális téren minden. Bár az ütemes dübögésben nyitva van hagyva a kapu, mintha mégis az volna mindenkinek, ami: egy ősrégi tabu. Ez csak fokozza az izgalmat. Semmi sem tilos. A csövek telnek, nyílás: van rajtuk. Azt a rengeteg dalt különben honnan a bánatból halljuk? Én itt rázkódom, ő a színpadot döngeti. De ami nálam önkéntelen, azt nála inkább az akarás műveli. Fáj; ami bennem folydogál, azt hiszem, méreg, könnyíteni kéne a terheimen, túl sok minden van rajtam. Nem tudom, mi lesz, ha árny leszek, olyan leszek, amilyen most vagyok, csak váz, kép, mínusz árnyék? Vagy hozzáadok, hozzáadódok az árnyakhoz, és így a részükké válok? Szédülök, levetek valamit; ez a holt súly. Jé. Azt hittem, én vettem le valamit, de nézzék csak, hát nem én vagyok ez a volt súly? Én bizony ez a

levetett, ami most elmarad mögöttem. Valami zörgő kütyü, az órája megállt, és nem tudja, magával mihez kezdjen. Követek jönnek, érdeklődnek, most már megismerem őket, kérdik, hogyan rendezzük be elkövetkező életemet. Mit szólnék, ha odatennék a fotelt és oda szembe az asztalt. Merthogy most ott leszek kénytelen berendezkedni, az árnyak országában, árny az árnyak tömkelegében, viszont úgy leszek árnyék, hogy sehol egy fa, sehol egy bokor. Ott másból nem fogok megélni, csakis magamból, készüljek hát a tartós magamért-valóságra. Arra, hogy több legyek önmagamnál, ami nekünk, árnyaknak többnyire nem sikerül. Lám, mögöttem is elmaradtak a lehetőségek, sőt most már én magam is végleg. Most már nem vagyok ott, ahol eddig voltam. Valami mozog a fűvön, de nincs nyoma, egyetlen fűszál se rezdül, a szél nekilendül, de engem többé nem ér, én vagyok ez egyáltalán? Meg kell változtatnom a sorsomat, meg kell az életmódomat; ezentúl nem fogok nyomot hagyni sehol, tollamból hasztalan folyik majd a nedv, és most le fognak nyúzni rólam, saját levetett bőrrömmé fogok átváltozni alighanem. Árny leszek. Árnyék. Valami belém hatolt, és kipenderített önmagamból, engem, az érző lényt kihajított a levegőtengerből, kitepte belőle azt a bizonyos érző lényeket, azt a bizonyost – melyiket? Akárhogy is, most már jut levegőhöz, pedig nagyon rászorult volna, igen; most viszont!, most ott fullad meg az erdő szélén és elterül élettelenül. Pedig amíg élt, annyi érzés járta át ezt az érző lényt, annyi érzés, az anyagok iránti fogékonyság! És ami főleg hatott rá és áthatotta, az öltözködés, a ruhák, ez a csodás változékonyság! Én tulajdonképpen mindig ezeken a ruhákon lógtam, csak a divat érdekelt, hogy a ruhák révén mindig valaki más lehessen. Igazából persze nem sikerült. Reggelente mindig túl sokat totójáztam, hogy mit vegyek fel. Még ki se nyitottam a szemem, már ezen járt az eszem. Mintha én nem is számítanék. Mintha magamra hagyna a táj, mintha hátrább lépne, hogy szemügyre vehessen az új szerelésemben. Mintha a saját anyám volnék, úgy viselek gondot a külsőmre, úgy ajnározom magam, na de ki kényeztetne így, ha én nem? A dalnok? A nagy énekes? Vagy a rajongói? Hallom a kórusukat szólani. Üldöz az üvöltésük, fülsértő ez a ricsaj. Jönnek utánam most is, engem követ ez a falkányi csaj? Vagy nincs határozott céljuk, tehát engem sem üldöznek? Ha nincs mitől félni mástól, tőlük biztos kell és lehet, ettől az iszonyatos fan-sikítózástól. Ha ez a bakfishorda feltűnik a színen, az embert előnti a jeges félelem. Kiskamasz arcok, lárvaszerűek, meg se rezdülnek, nincs rajtuk érzés, nem vésődtek rájuk árkok, semmit se tudnak, félnek a magánytól?, dehogy!, falkában járók, rémítő, ahogy összeverődnek, ezek a bakfisbandák, kamaszlány hordák, rettentő fanok; nézzék az arcukat, a görcsös ordításukat,

irtóztató, nem?, lidérces ricsaj, mindenre rátelepszik, a hegyvidék termékeire, a síkvidék vívmányaira, mint valami rovarsereg, légy-armada, döngés-felhő, rettentő hanglepel. Csupa kiscsaj. Hé, csajok! Ide hozzám! A vért kikergetik az egzisztenciából, akármilyen biztos, akármilyen bátor! Mintha csikorgó kavics ömlene a szájából, a szájukból, vizet nem látni, medret nem látni, csak őket látni, a lányfalkát, a férjem is ők, úgy üvölt, ahogy ők, a lányfalka, az üvöltők, a süvöltők, a sikoltozók, síkmerev arcuk a póre iszonyat, csupa tátogó, buta halszáj, mindegyikből fogkrémszag száll, és ocsmány, fültépő rikoltozás. Tegnap még kis nyuszi volt mindegyik, és valahányszor elesett, belé szállt a rettenet, ma meg: úgy ejtik el az énekest, akár a vadat, hogy halálra tapossák, a szájuk tátva – ma ők maguk a rettenet; tegnap még kis nyuszik voltak, és ma is csak taknyos tinik, de már úgy visítanak, ahogy csecsemőkorukba soha, lehet, hogy azt pótolják most; ezek a rettenetes kiscsajok rémületet keltenek mindenkiben, még az én dalnokomban is; egyszer igazi pánikrohamot kapott tőlük, iszonyatosat. A szart is kirántották belőle, a belét kirázták, a kis kurva banda, csupa kétágú villa, a lábuk már terpeszben, hogy valakit fogadjanak, nem tudják, kit, az igazit, mert annak ugye lennie kell; mondjátok, lányok, mit műveltek és mivel! De ami a szájukból harsog, az olyan, mint valami sodró áradat, sikíts, sikíts, hamarosan sziklazátonyok térítik el az elbeszélés folyamatát, kénytelen másik medret ásni magának, aztán megint másikat, és így tovább! Ez hajtja őket, ennyi az egész; színtiszta ösztönkésztetés. Fogalmuk sincs róla, hogy bármelyikük felelős volna, nem is bújnak el a felelősség mögött, el se látnak odáig, csak ameddig a hang eljut a fül dugójukba; viszont a vizelet, amit nem bírnak tovább visszatartani, zubogni kezd, elárasztja a képernyőt, ahol a piciny puncijukat mutatják premier planban. Több se kell a félhomályban villódzó közönségnek. Nem undorító és közönséges? Ezek a kiscsajok teljesen fejletlenek még, nincs semmijük, amit mutogathatnának, a mellük csak most kezd domborodni, mégis mutogatják, mindenüket mutogatják, még többet is, mint amijük van egyáltalán, aztán kivetkőznek magukból, még abból is, amijük nincs, és már csak a rekedt sikolyok szakadnak ki belőlük meg az iszonyú visítások. A sikítófrász. Lányok, mit műveltek? Mi ez? Kő az arcotok, kavicsot hánytok, visítotok, rohangáltok. Jobb, ha az énekes ilyenkor nagy ívben kerül benneteket, akut vészhelyzeteket, mert még kitör rajta a pánik és elmegy tőle a hangja.

A ruháim eltakarnak és megmutatnak. Olyasmi ez is, mint a sikítófrász. Itt vannak ők, a guggolva vizelő, a sugárban pisilők; egyből kinyílnak alul is, felül is, képtelenek kivárni, hogy

maguktól megnyíljanak. Nem bánnák, ha még több nyílásuk volna, hogy maximálisan nyitottak és készségesek lehessenek. Csak a mának élő gyermeklétükből visítva vágódnak ki, ugyanígy csapódnak be minden köztérbe – a fiatalságot, mint a tárnát, mindig újra nyitják – és ők tágra tárulnak, amint az énekes ezer más toroktól tüzelve rárugózik a színpadra, hogy mákonyos hangjával félresöpörjön néhány kavicszátont. A férjem iszonyatosan parázik a kiscsajoktól. A szart is kirázzák belőle, úgy parázik, azt mondja. Ettől minden csaj kész, teljesen elázik. Mi minden jön ki belőlük! Csenevész testük vajon mit rejteget? Ki akarja látni? Ki? Minden kivetkőzésük, feltárulkozásuk annyi, hogy imádni akarnak, imádni, magukba cuppantani, amiről azt se tudják, micsoda és hogyan kell kivárni. A kis piszkok! De a dalnok mindenkinél jobban fél tőlük. Üvöltenek. Tülekszenek. Fellökdösnek akárkiket. Földön fekvőkön taposnak. Fölmásznak mindenre, fölkapaszkodnak. Fenyegetően morajlanak, vérfagyalalón sikítoznak. Köszönjük az értékes részvételt, köszönjük, hogy szét akarják tépni az énekest, darabokra akarják szaggatni, el akarják nyelni, hogy egy darabka énekest mindegyikük be akar kebelezní. Szépen lenyelni és aztán mindjárt ki is eresztetni, amit olyan szépen lenyelt. Hadd járjon, aminek kell, szabadon ki és be, táruljanak a test ablakai; kérem, erre is be lehet menni és persze emerre is, itt is van még egy nyílás, igen, van még hely! Szexuális impulzusokban végül is a gyerekkorban sincs hiány, aztán egyszer csak más se pulzál már bennünk; de addigra már bele is rokkantunk talán. A gyerekkorban indul minden; indulj az úton és vissza se nézz – amíg hasra nem estél. Szexuális jellegű élményekre adott beteges válaszok, tudjuk; esetünkben az énekes váltja ki ezeket, más esetben akárki más. És ha hasra estél és visszanézel, ez az első élmény, az őselmény lesz a legfontosabb; de nincs már illatos kert, csak sívó pusztaság, nincs forrásvíz, árnyékot nem vetnek már a fák, a múlt nevét nem őrzi, se dal, se könyv, se jel, megátkozta a dalnok, felejtés nyeli el; az én dalnokom, az énekes is új átkot sulykol a sikítózódba mindannyiszor. Azok kampóval feszítik szét a kis pinájukat, de hát az emléknyomok ugye – a bűnbánat bejáratott útjai, ahol valami nagyszabású zajlik, bár eléggé ügyetlenül – már csupán emlékekben nyilvánulhatnak meg, és ez nem kielégítő. Aki még egyébként sincs kielégítve, az is jelentkezhét most. Persze rögtön jelentkeznek. Mind. Szabad. Kell. Lehetséges, hogy ebben a sikítózásban a hisztéria tünetei vannak jelen, és hogy a sikítózás tartja nyitva az emlékezést, és nem fordítva: lehet, hogy a sikítózás hívja életre az emléket, vagy épp ellenkezőleg: az emlék váltja ki a sikítózást? Egyik sincs meg a másik nélkül, tisztelt uraim! Énekes urak, önök beteggé teszik ezeket a sikítózó lányokat! Akik – ha már egyszer feloldották testükön a zárat, elhúzták sorra a reteszeket –

nyitottak mindenre, a halálfélelemre is, pedig arról még csak nem is hallottak, nyitottak bármire, függőségeiket félretéve pedig még nyitottabbak, mindegyik csupa odaadás, egyre nyitottabbak, olyanok, mint a kitáruló istálló- vagy ólajtó, csak éppen nincs mögötte semmi, amit meg lehetne fejni vagy le lehetne vágni. Mindenüket kifröccsentenék habosan, azt is, amijük még nem jön, nem jöhet, mert még nincs; ezek a lányok mindenüket odaadnák. Hát nem szörnyű? Letaposnak, letépnék mindent. Nekem ez idegen. Ez is öröm volna? Hogy a zizegő, fütyülő, üvöltő levegő úgy süvít ki a gégékünkön, mintha a világ valamennyi kísértete a torkukban lenne foglyul ejtve és most egyszerre mind el akarna szabadulni. Közben nincs bennük semmi. Ezek a lányok a semmit testesítik meg, mivel a kicsiny testükön kívül semmijük nincs. Őbennük nem lakik semmi, nem, az arkangyaluk Eminem, a főistenük Jagger, imádják este-reggel, de bennük nincs más, csak a semmi, azt meg (rejtély, hogy miért) muszáj kiengedni. Akinek nincs füle, az is hallja, akarja, nem akarja. Sikítófrász. Lárvaarcok, visítások, izzadságban-könnyben ázó, grimasz-torzók, üres héjak, nyáluk csordul, lóg a taknyuk; sikítófrász tör ki rajtuk! Hangot köpő tátott szájak! Merev arcok, eltorzultak, a semmi elé függőnyt húztak, visítanak, mint akit a kettőhűsz ráz, sikítófrász, sikítófrász! Fennrekedtek a csúcson, és a hegyi mentőket hívják. Végül átázik az ágyuk, elázik a testük, a kincses ládikájuk, mindent benedvesít a vágyuk, lángra gyújtják és eloltják magukat, sikíts, sikíts, sikítanak.

Ha engem kérdeznek, én ezt nem ismerem. Írónőként én ezt nem. Ismernem kéne, de nem ismerem. A férjem jól csinálja, tény és való; nyilvánvaló, hogy születéskor az anyjától – már fogalmam sincs, minek a múzsájától – való elszakadást nem érezhette olyan fájdalmasnak, hogy elment volna tőle a hangja; jó, én csak egy kis nimfa vagyok, egy Múzsához képest egy nímand, próbálok ugyan ezt-azt írogatni, de hát nem megy, szóval csak azt akarom mondani, hogy a múzsamamától gyerekként való elválás, pláne hogy az anyja is gyermeki lény, a férjemben aligha kelthetett szorongásélményt. Különben képtelen lenne így énekelni, hogy a kő is meglágyul tőle. A férjem nem ismer félelmet, a lányokon kívül senkitől nem fél, tessék meghallgatni, hogy énekel, mennyire teli torokból. Csak a sikítózóktól retteg. Ilyen esetben kettőt tehet ember: vagy fél vagy nem. Harmadik lehetőség nincs. Naná, hogy bennem is szorongást kelt az, ahogy így kifolyok belőlem. Eddig nem ismertem ezt az érzést, helyesebben szólva, elnyomtam magamban. Ennek ellenére minduntalan visszajött, a szorongás mindig visszajön, akármit csinálok. Akármit mondok is, már érzem, hogy jön, és szinte máris betölt. Sokáig elkövettem azt a hibát, hogy mindig valamelyik szervemre

vonatkoztattam, mármint a szorongást, és ez valamennyire most is így van, hiszen valami megmaradt, azt hiszem, egy kígyó, látom a sebet, nem ott, ahol máskor, most egy új seb nyílt. De hát egy kies völgyben ugyanúgy rám tört volna a szorongás; ha arra járok, ugyanúgy szorongtam volna. Teljesen betölt a szorongás. Mindig is betöltött. Rendszeresen úgy érzem, én nem én, hanem egy utolsó szar vagyok, ez van nálam, de nem, nézzék meg inkább a ruhatáram. Az mégse szar, nahát, van benne duster, trencskó, trapézkabát, valami, amit fölvehetek rá, hogy ne lássák, mennyire reszketek alatta, ráz a szorongás, a föld is rázkódik alattam, mintha ütemesen döngetném. Senki se gondoljon koituszra, amikor rázkódást vagy döngtetést emlegetek. Bármi, csak az ne, csak azt ne kelljen újból – mindaz, amit erre a szélsőségesen kínos érzésre ráaggattam, itt lóg a gardróbomban. Nem is tudom. Most én is valamiféle ruha vagyok, ami alól kifolyik. Én vagyok az, aminek kérész élete volt, még annyi nyomot se hagyott a földön, mint az a kígyó, amelyik rám támadt; ugyan mit ér a ruhabőr, a szövet-héj, e bús burok? Tessék, most kilépek, úgy, ahogy csak egy nő tud, kicsusszanok belőle, és végigsiklok rajta, a levetett bőrön, saját magamon; nem szoktam meg, hogy ilyesmin járok – ez most az enyém? Vagy a kígyóé? Nem tudom. Egyikünké biztos. Semmit sem értem a pompás ruháimmal, semmit, most levettem őket, és velük együtt saját magamat. Jó lenne megint ott állni az erdőszélen, ahol mindez megtörtént. Társnőim elmentek. Segélykiáltásokat hallatnak, sírnak, a mobiljukat keresgélik, próbálnak megmenteni; nem lehet. Már megint üvöltés mindenütt, mindenfelé. Pedig én nagyon érzékeny vagyok a zajokra; á, most már jó, most már alig hallom. Már a seholban vagyok, nem, nem a Seolban, az egy másik alvilág. Itt semmi sincsen. Illetve, nem igaz, a ruhám még itt van. Én vagyok a ruha. Ruha vagyok. Ez a büntetésem? Miért? Azért, mert egész életemben csak a ruhákat cseréltem? Mániákusan jártam vásikázni, egyik butikból a másikba, hátha ott valami szebbet találni. És a másik: eszembe se jutott, hogy a ruhák elrejtene, menedéket jelentenek; menekülés – ki elől? És itt bezárul a kör. Hogy mit köszönhetek a szorongásnak? Őszintén szólva ezt se tudom, mert szorongásmentes állapot nem volt, nem nagyon. Másoknál a szorongás: a veszélyre adott ideiglenes válasz. Nálam állandó, és nem kell hozzá veszély. Mindig kéznél ez az állapot, nem kell előhívnia semminek, a szorongás azt súgja, itt vagyok, ne félj. Állok rendelkezésedre. Régebben talán még volt értelme, most már minden értelem és ok nélkül is elővesz. Ezt a kígyót a fűben nem is láttam; amikor reagálok rá és meghozom a megfelelő intézkedéseket, azokkal persze későbbi állapotokra válaszolok, de már menet közben észlelem, hogy nem érek el velük semmit; továbbra is szorongás tölt

el. A szorongásban mintegy magamat előlegezem, ennyi elég is nekem, hiszen még azt se mondhatom, hogy az enyém volna a szorongás, nem, én vagyok a szorongásé. Ezt a tényt ruhák alá rejtem, hosszasan válogatott ruhákkal takargatom, mert csak a ruhák takarásában lehetek biztonságosan én: én, úgy, hogy közben senki se lát; akkor nyugi van, megnyugvás, egészen a következő szorongásig, ami persze jön is menetrendszerűen. Csak arra vár, hogy sietve belelépjek a sorsomba. A szorongás nem más, mint ruha, készenlétben álló, rám váró ruha, és én szépen belelépek, belebújok, azt nem mondanám, hogy magamra öltöm, mert akkor idegen test volna; a szorongás az én ruhám, mindig másik ruhám, a szorongás azonban mindig ugyanaz, rá nyugodtan építhetek, benne biztos lehetek. De most: mindez mit ér? Elveszítem magam, érzem. Már oda is vagyok. Már gyászolok is, gyászolom a saját veszteségem, bár a dalnok, ebben biztos vagyok, amit most kihagy, később be fogja pótolni, nálam jóval alaposabban, fog rá időt szakítani, időt a gyászra, anélkül nem megy, időt kell beletenni, hogy az ember rendesen gyászolhasson. Alapos valóságvizsgálatot fog végezni, látni fogja, hogy már nem létezem, aztán még egy valóságvizsgálatot tart, és annak a vizsgálatnak az eredményeként teljesen a gyász a hatása alá fog kerülni, igen, és akkor majd azt fogja kívánni – és ezt a gyász is kategorikusan megköveteli majd tőle –, hogy most már váljon le a tárgyáról, rólam, hiszen ez a tárgy, az énem nem él már, csak a képzeletében. És akkor el fogja végezni ezt a munkát, végrehajtja a visszahúzódot a tárgytól, a tárgyától, igen, ez fontos, ne nevéssenek, tőlem, aki azáltal lettem értékes, hogy a tárgya vagyok, és ő ezt a tőlem, a tárgyától való visszahúzódot élete minden szintjén és minden szakaszában végre fogja hajtani, módszeresen végre fogja hajtani, minden olyan helyzetben, amelyben a tárgy, én, a tárgy tehát magas fokú megszállás tárgya volt, én voltam az első megszállás, kétségkívül magas fokú megszállás, talán túlságosan magasra értékelt engem, lehet, talán túlságosan felhangolódott tőlem, lehet, hogy csak egyetlen hanggal volt feljebb a kelleténél, de akkor is hamis hangot ütött meg, persze ekkora ricsajban ki hallja ezt meg?, hamis színben tüntetett fel és hamis hangon szólt, lehet, de akkor is el kell majd fogadnia ezt a fájdalmas visszahúzódot, bele kell törődnie, mint ahogy el kell fogadnia azt is, hogy az én magas fokú és beteljesíthetetlen vágy megszállásom, mivel nekem végem, lőttek, eltűntem, elsüllyedtem, végleg a múlté, én mint tárgy ugyanis addigra megszűnök lenni, igen, volt-nincs, és ezt, az ő tárgya visszahúzódot ezt a fájdalmas jellegét, tudniillik az enyémet, az én személyes visszahúzódot, már úgy értem persze, hogy az én személyem visszahúzódot, eddig minden világos?, szóval ebbe a fájdalmas jellegű válásba neki bele

kell majd törődnie, és akkor ő, ki?, és mi fog történni?, nos, akkor a válásunk fájdalmas jellege újra meg újra fel fog idéződni, hiába törődött bele ő, az énekes, akkor is fel fog idéződni, újra meg újra, még sok-sok idővel azután is, hogy már rég beletörődött a történetekbe, abba, hogy én, a tárgya végleg eltűntem, akkor is bele kell majd törődnie megint újra meg újra a tárgyvesztésbe, nem lesz más választása, és ha ezt egyszer végre kapiskálja (bár ahogy én ismerem, valószínűleg sohasem fogja!, olyan mint egy csecsemő, ami az övé, ahhoz ragaszkodik, hosszasan lóg rajta, aztán kiköpi, aztán szorgalmasan énekel újból, ugyanis tapasztalt valamit, és mire tanítja a tapasztalat?, hogy amije csak van, azt mind megtarthatja, ez jár neki, mert úgy dukál, hogy az embernek minél több mindene legyen, ez most esett le nekem), ha ezt egyszer meg is érti végre, akkor is: minden olyan helyzet, amely a hasonlósága révén a vágymegszállásra, a tárgyára, vagyis rám emlékezteti majd, a hozzám való kötődést fogja felidézni benne minduntalan, pedig nem ártana megtanulnia végre, hogy a hozzám, a tárgyához való kötődésnek végérvényesen oldódnia kell. Ez elkerülhetetlen. Egyszer el kell oldódnia tőlem, én ugyanis a magam részéről, ami persze már nem az én részem, rég eloldozódtam, nem is olyan rossz, egyszer csak könnyelműnek és felelőtlennek lenni, levetni burkainkat és otthagyni önmagunkat, egyszerűen távozni. Azt, hogy engem békén hagyjon, végre lenni hagyjon, magára hagyja azt, aki egyébként volnék, ezt azelőtt se bírta elfogadni, nem bírt elengedni, hogy egyedül járkálhassak ezen a tájon, pedig olyan vidám, derűs, barátságos vidék: nem, erre ő soha nem lesz képes. Soha nem lesz képes hagyni, hogy csak úgy legyek. Pedig nem ő csinált engem, de akkor se fogja hagyni, nem, nem, soha. Megint bele akar majd gyömöszölni abba, ami eddig is volt a részem. Ezt előre látom. Mivel ő kizárólag önmagához kötődik, minden lehetséges helyzetben kénytelen lesz újra átélni a tőlem, az ő szeretett tárgyától való elválást, és ennek persze véget akar majd vetni: úgy, hogy megint eljön értem. Talán már sejti is, hogy ezen az elváláson nem fog tudni túljutni, hogy ez az elválás újra meg újra szükségszerűen le fog zajlani, és ez aligha lesz kellemes számára, ezért már-már meg is sajnálná az ember, igen ám, de ő, ahelyett hogy végre felszámolná a hozzám, a tárgyához való kötődését, most kezd csak igazán ragaszkodni majd hozzá, és minden erejével azon lesz, hogy minduntalan helyreállítsa ezt a kötődést! Olyan nincs, hogy én elmegyek! Ezt fogja mondani. Nem fog elengedni. Nem fogja hagyni, hogy elmenjek. Mindenütt engem fog látni, az erdő szélén, a fák koronájában, így legalábbis a természetlira szótárában, én nem beszélem ezt a nyelvet, engem unat, ezt, legyen szíves, olvassa el valahol másutt, nézze meg valahol másutt, moziban, tévében, bárhol, vagy nézze a

természetet a maga természetében, tőlem!, de engem untat, bár, mint mély fájdalommal konstátálom éppen, én is alá vagyok vetve neki. Puff neki! A természet – ha most rendesen szemügyre veszem, amíg még van – higgye el, ha órákig bámulják is, akkor se nagyon fog változni a helyzet – el fog tűnni, előbb eltávozom én, aztán a természet is el fog tűnni, igen, ez tiszta sor, el fog tűnni, nyugodtan kattintgasson rá, milyen látnivalókat kínál, még mi mindent, még mennyi mindent, keresse csak meg a Google Earth-ön, én nem keresgélek, a természet valahogy nem az enyém, ezt még soha nem észleltem ilyen mértékben, mint éppen most, amikor magamra hagy a természet, a természetem; pápá és el ne essél! – mindegy, jól ismerem, de éppen azért, mert jól ismerem, nem óhajtom elmélyíteni a vele való ismeretséget, szóval képzeljen el egy természetleírást, nekem mindegy, honnan veszi. És bárhol kerül is terítékre ebben az ábrázolásban, és nyúl a hangszeréhez az énekes, az én dalnokom, meglátják – már mondtam, de olyan fontos, hogy elismétlem még egy párszor –, ő, nemhogy megszüntetné, kényszeresen újra és újra megteremti majd a szeretett tárgyhoz való kötődését, ez pedig a hozzám való kötődést jelenti. Mindig rácsatlakozni, akkor is, ha már nem áll benn egyetlen vagon sem. Mindig mindent ráaggatni, összekapcsolni vele, akkor is, ha nem létezik már! Ebben a dologban nem vagyok tárgyilagos, nem is lehetek, én csak tárgy vagyok, az sokkal kevesebb, egy tárgy nem dönthet, azt pedig végképp nem döntheti el, hogy élni akar-e vagy sem. De ezt olyan tisztán látom magam előtt, mintha még átélhetném: Az én intenzív, csillapíthatatlansága folytán egyre növekvő vágymegszállásom, vagyis a hiányzó, elveszített tárgyé, ugyanazokat az ökonómiai feltételeket teremti meg, mint a megsérült testrész fájdalomtól való megszállása; szóval képzelje el, ez annyira fájni fog neki, mint nekem a kígyómarás vagy mi, ami megölt az előbb, juj! Vagyis szerencsétlen ezt fogja érezni minduntalan, és az én hiányom, a tárgy hiánya miatti szakadatlan fájdalomtól való megszállás lehetővé teszi majd neki, hogy eltekintsen a testi fájdalom perifériás meghatározottságától. Na igen, az én fájdalomtól eltekinteni semmibe sem kerül neki, azt amúgy se akarja és tudja elképzelni, ezt a fájdalmat semmibe nem kerül eltávolítania abból, ami a vakító sugarú Nap alatt van, Apollón alatt, aki az apja, és aki ugyancsak nem lát többé engem a hímes, de nem rímes réten; egyébként se vett tudomást rólam soha, kisebb költeményeim cseppet sem érdekelték őt, a sugárkoszorús istenalakot, aki a Napszekéren hajt napestig; fia, az énekes talán ezért is olyan sápadt és lusta; végül is a lányok csinálnak mindent, ők visítanak, a dalnok nem csinál semmit, soha semmit nem csinál, talán azért, mert az apja folytonos hajtásban van, felhajt szekérével az égre, s már hajt is le a lejtőn, és a

fiú nem akarja azzal tölteni az életét, hogy folyton az apját nézi, ahogy az égre hág és alábukik, örökké ezt ismételni, ez majdnem olyan szörnyű, mint az, hogy ki-be – ami a férfiktól ered, az valahogy mindig egyhangú; és mire egy másik hangot is megtanulnak, az bizony eltarthat egy darabig. Az éltető Nap nélkül mi sem lennénk, jó, elismerem, hogy szükségünk van rá, de mit számítunk mi?, milyen könnyen elvész közülünk bárki; én sem vagyok már, és hát mit számít, aki már nincsen?, én viszont állíthatom: nem is olyan rossz ez – avagy a Napisten netán ellenőrizni akarja, hogy tényleg nem létezem már, hogy árnyék vagyok már? – ami sajnálatos módon szintén nem lehet nélküle. Sajnos igaz: árnyékot csak a Nap tud létrehozni. Jó, erre monopóliuma van. De arra nem lehet büszke, hogy rendszeresen és visszatérően felbukkan, majd (üvöltő nyerítést hallunk, aztán sziszegő kihunyást) felágaskodva fékez, kiugrik a szekérből, körülnéz, megvan-e az összes árnyék, és a szín a fénynek megfelelően működik-e, hisz az volna a rendeltetése, és ezt pont azon a fényen ellenőrzi, amit ő maga hoz létre, amikor felmerül és amikor alábukik, mindez eléggé unalmas és közhelyszerű; pont olyan, amilyen az én művem is – jó, hogy mondják, de azért ezt nem kellett volna! , én is tudom, hogy a művem egyhangú, de a Nap útja épp ilyen egyhangú, hiszen az égi ösvényen kívül nincs másik, úgy is elképzelhetik, mint valami sivár kerülőutat a pampákon, azon közlekedik, azon kapaszkodik fel és ereszkedik alá: rólam – mint oly sokan mások, mint előbb-utóbb mindenki – ő sem vesz tudomást; engem már nem lát, én már nem vagyok itt, mire felbukkan, ő, Apollón, aki semmivel sem adósom, csak az apósom, és alighogy felkel, csakhamar máris meredeken mehet lefelé, és tűnhet el végül, igaz, csak néhány órára, de addig semmi keresnivalója a földön. Neki is el kell tűnnie, mint nekem, ha nem is örökre. Apollón visszajön. Mindig visszajön. Velem ellentétben ő, a Nap istene nem tűnik el örökre, csak alábukik, aztán újra felkel és folytatja útját. Hiszen különben örök sötétségbe borulna minden. Egyelőre még a fia se lát engem, és ettől teljesen kész van, igen, teljesen kész van tőle, a fia egyébként is csak a rá való vonatkozásomban ismer fel és el, különben nem, jó, ez nem olyan nagy valami, ez másokra éppúgy vonatkozik, de de de, mit is akartam mondani, szóval ha az énekes minduntalan a tárgya hiányával, vagyis az én hiánnyal szembesül, akkor az óhatatlanul fellépő testi fájdalomról való áttérés megfelel a, hogy is, a tudomisénmiről a nemtudom mire való áttérésnek, ami általában, normális embereknél, akik nem énekesek, nem felel meg semminek, az égvilágon semminek, nincs találat, vagy pedig én nem ismerem a normális embereket. Így van! Egyesek ott nyomják az ipart fent a színpadon, a kis nyitnikékszájuk meg, akik összesen három hangot tudnak, egy

fölsőt, egy alsót és egy középsőt, és ezek közül egyik se kedves az emberi fülnek, ott sikítoznak, megáldva a jó édesanyjuk szigorú, büntető arcvonásaival, anyuével, aki annak idején sátorral a hátán loholt sarat dagasztani a fesztiválokra, ahol a toi-toi vécék kiöntöttek az anyuékát előntő világnagy meghatottságtól. Csodás emlék, velőkig, akarom mondani, veséig hat ma is. A sztárok esetében ez természetesen nem így van, náluk minden másképpen van, na igen, de mit kezdjen az énekes azokkal, akik az orra előtt kapják elő és teszik ki a placra a genitáliájukat, márpedig a női genitália egyszerűen mindenütt ott van, már a legkorábbi fázisában is, akárhova néz az ember, mindenütt ott vannak a lányok az alattomos kis réseikkel, olyanok, mint a sivatagi homokbuckák, dűnék, barkánok, mindenkit elnyelnek és senkit sem adnak vissza, bárkivel készek, aki nem igazi férfi, és senkivel sem, aki az, de bárki is legyen, legjobb partiban, egyszerre sok mindenkivel!, szóval azokkal, akik a disznó-, bocs, diszkó-hodályokban áznak és ráznak, és ezerrel adnak a sikítófrásznak, szóval az áttérés, mit is akartam mondani?, ez az áttérés, ami egy normális embernél nem semminek sem felel meg, amint az előbb tévesen állítottam, hanem abszolút megfelel a nárcisztikusról a tárgymegszállásra való átmenetnek. Hát nem? Az áttérés tehát mégiscsak megfelel valaminek, de ahhoz ugyebár az kell, hogy az ember magán kívül még valaki mást is lásson, legalább egyvalaki mást. Na, egyet ők is látnak, sejtellem sincs, nem, sejttem, hogy melyik az az egy, de sejtellem sincs, hogy valóban igaz-e az, amit a dalnok énekel. Asszem, most nyugi van, elvan nélküle. A veszteség okozta fantomfájdalom arra készíti a normális embert, hogy egy olyan másik tárgyat keressen magának, ami szinte azonnal képes ismét fájdalmat okozni neki. Teljesen új fájdalmat, de akkor is fájdalmat. Az emberek elfojtják ezt, mert azt hiszik, hogy öröme vágynak, pedig fájdalomra. Minél több mindenre vágynak, annál inkább vágynak arra, hogy valami hiányozzék. Hogy megint kaphassanak valami újat. Emlékeznek még rá, hogy az én hiányom, a szeretett tárgy hiánya lesz az, ami a tárgymegszállásra való átmenethez vezet majd kényszerűen? Az én halálom? Az én hiányom? De nem, nála nem, nála ez valahogy nem működik, ezt már előre látom. Ismerem őt. Ő nem fog beletörődni. Arra fog törekedni, hogy megtalálja. Hogy kitalálja, hol vagyok. Az a helyzet, hogy túlértékelt engem, túl magasan kezdett, ez hiba volt, tipikus énekeshiba, hamis hangütés, ez a gyászának is valahogy hamis színezetet fog kölcsönözni, már hallom is, belehallgatok a jövőbe, a gyásza alapból hamis, azon belül minden egyes hangja az, egyszerűen hamis hangon énekel, már most hallom, pedig még rá sem zendített, ezt senki nem hallja rajtam kívül, a sikítózó, azok semmit se hallanak, csak őt hallják, ugyan,

francokat, semmit se hallanak, amit igen, azt sem, de én hallom, én, a tárgya, akit túl magas fokon szállt meg, túl magas hangfokon, nem csoda; mondhatnám, megszállt bennem, mint a marketing direktorom, túl nagy feneket, akarom mondani, szerepet kerített nekem, azért mondom így, mert nekem ebben semmi részem nem volt, ő volt az, aki kezdettől ilyen magasra értékelt, mondhatni, mértéktelenül magasra, és ez a magas fokon megszállt tárgyszerep, amit végül is kerített vagy sikerített nekem (én nem kértem, elhitetik!), hozzávetőlegesen a sérült, de a növekvő inger által csak hevenyészve lefedett testrész szerepét játssza. A holtak tudvalévően sokkal jobban izgatják a megmaradottakat, mint életükben valaha is. A dalnok mostantól a teste részének tekint, egyáltalán nem képes másnak látni. Hát persze. És e megszállási folyamat kontinuitása és megakadályozhatatlansága, ami az általa rettenetes és valódi testi fájdalomként megélt fájdalom kontinuitásának és megakadályozhatatlanságának felel meg, olyan állapotot teremt, olyan állapotba juttatja őt, amely, hogy is mondjam, á, megvan, ezt már megmondta nekem valaki, köszönöm, szóval a folyamat ambiguitása, á, nem, kontinuitása és meg-aka-, na most itt megakadtam, mert ez kimondhatatlan, ez maga a kimondhatatlan, de már tudom: ez őt a teljes pszichés tehetetlenség állapotába juttatja. Vagy csak meghosszabbítja ezt az állapotot, mert őt én mindig is tehetetlennek láttam. Ezt mind magam előtt látom, pedig még a fűben fekszem, egyre halványabban, egyre halálra váltabban, az égből villám nyilall, de engem már nem világít meg, a hegyről lezúg a vihar, de engem már nem mozdít meg, mit akarok én itt, vagyok én egy felmagasló egyén, egy én; mit akarok én itt? Már a bőröm se fed be? Árny volnék? Szárnyalnék? Mi a pontos szó erre? Nem fontos, én se vagyok az, sose is voltam.

Szóval. Kérem. Vessünk akkor egy pillantást a dologra a férjem szemszögéből. Mi lehet az ő álláspontja, mondhatni, harcálláspontja, ahonnan nézi a dolgot, vagy mondjak, erdőben vagyunk, stílszerűen magaslest? De hát hogy mászok én fel oda? Különben is, már fáj mindenem. Meg ez a lajtorja is, hát minden, csak nem fix. Nemrég még a hímes réten járkáltam, meg se rezdült a lábam alatt a föld, most meg másszak a magaslesre. Biztos vannak sokkal kellemesebb kiránduló utak errefelé, csak én nem ismerem őket. Merre menjek? A tehetetlenség kínzó érzéssel, pontosabban kínérzéssel jár. Bocs, nálam nem, nekem a tehetetlenség az alapállásom, a rendes felállásom, szorongás és tehetetlenség, megszoktam már. A férjem nem tudja, mi ez. Na, most akkor melyik csapáson induljunk el?

Mibe csapjunk bele? Belecsapjunk ebbe a fejezetbe? Röviden szólva: az eltűnésemre adott válasz minden esetben kínérzés, legelső sorban az én esetemben persze, de az énekes úgy tesz, mint ha őt sokkal nagyobb veszteség érte volna – nekem ugye csak az életem hiányzik, őt viszont kiforgatták mindenéből! –; egyik esetben fájdalom, másik reakcióformájában szorongás, mindig attól függően, hogy a hozzám való kötődés-viszony milyen erős éppen – mondjam így, nagyon erős, a kötődés-viszony, a férjem tapadt rám, és tessék, egyszeriben már csak az árnyékomat látja, megretten, meg, attól, hogy az árnyékom mellett egy másik árnyékot is lát, saját magáét, összerezzen, összeszedi magát, megretten, eddig az asztalomnál etettem, főztem rá, teljesen értelmetlenül, egy értelmetlen világban, egy olyan életben, amely nekem semmire nem ad lehetőséget; most felállt és ahogy körülnézett, két árnyék ötlött a szemébe, az egyik: én, a másik: az igazság – a szájából, amint szóra nyitja, fásult lehelet árad: minden ugyanolyan. De hát ez nem lehet. Neki is megvan az árnyéka, nekem is megvan az enyém, csak hogy én most árnyék VAGYOK, nem lehetünk ugyanolyanok; ott áll a férjem a földön és töpreng: két árnyék, az övé és az enyém, utóbbi olyan, nem, nem olyan, mint az övé, egyszerűen csak árnyék, egyszerű árnyék, egyszeriben árnyék, egyszerű, erre ő összerezzen és gyorsan felnéz; ki ez a másik, hogyhogy kettő?, honnan jön ez a másik?, valaki van itt mellettem, de hol?, honnan veti ezt az árnyékot?, valakinek kell még itt lennie, aki rajtam kívül árnyékot vet, na de én csak ezt az árnyékot látom, ezt meg az enyémet, természetesen az enyémet, ez az én árnyékom, ugyanúgy az enyém, mint a bőröm; hogy van?!, honnan jön ez?, ki tüntette el azt a személyt, aki itt állt mellettem és oda vetette az árnyékát?, tessék, nézze csak, a mi kötődés-viszonyunkban, mármint abban a viszonyban, ami engem ehhez az árnyékhoz fűz, mindegy, ki is volt az, aki ezt az árnyékot vetette; á, sajnos még egyszer neki kell futnom: a mi erős kötődés-viszonyunkban, bárkié volt is ez a másik árnyék, ez a valaki most eltűnt, de itt hagyta az árnyékát, bárki is ő, mit is akartam mondani, a mi viszonyunkban túl erős kötődés-viszony uralkodik, de ez nem az árnyékvető személyére, bárki volt is, bárki is ő, vonatkozik, hanem én, én, énrám! Nem értem: összetapadok magammal? Árnyék vagyok az árnyékon, az enyém mind a kettő, úgy, ahogy kártyalapokat csapnak le az asztalra? És ebben, ebben a túl erős, nekem túl erős viszonyban valaki otthagyja az árnyékát, egyszerűen hagyja odavetődni, és ez most hozzám csapódik, nem, pillanat, most elmegy, végre elmegy, de a kötődés-viszony nagyon erős volt, alighanem túl erős is lehetett nekem, neki, kinek?, és ebben, ebben a viszonyban zajlanak ezek a kellemetlen, sőt halálos folyamatok, amelyek tagadhatatlanul –

de hát én nem tagadok semmit! – gyötrelmes kínérzéshez, sőt kétségbeeséshez vezetnek. És azontúl már semmi egyébhez. Igen, biztos ezt gondolja a férjem, mikor meglátja azt a másik árnyékot, mibe fogadunk? Jó, akkor most odébbálllok. Nem visz el senki magával, hát elviszem magamat én, el én, az árnyékot, most felveszem szépen és elindulok! A dalnok nem fog ebbe beletörődni, ezt már előre látom. Annak mindig minden kell. Jól ismerem. Meg akar tartani, nem fog odaadni, még árnyék mivoltomban is kellem neki, nélkülem nem tudja helyesen értékelni a reggeli- meg az esti hangulatát, nélkülem önmagát se tudja már eléggé becsülni. A maximumot követeli, jó, magától is, énekesként mindent kiad magából, de ezért cserébe megint csak én kellem neki. Én kellem neki mindenért. Ön kell neki aranyért. Tessék? Valaki sikított? Nem hallotta? Ugyan ki vagyok én! Mi közöm hozzám? Megyek is már. Mit csináljak? Mit lehet egyáltalán csinálni? Létem átváltozott azzá, ami körülveszi; ez a burok most lapos, nélkülem lapos. Ó, ti gyönyörű ruhák, mennyit begyűjtöttem az idők során!, mi volt ez: szenvedély, vásárlási téboly, beteges szerzésvágy? Igen, szenvedély, az enyém, mindenestől. Legszívesebben kifordítottam, visszájára hajtottam volna magamat, hogy csak a külsőmet lássák, és ne engem. Mindig arra vágytam, hogy eltűnhessek az anyag, egy másfajta anyag, különféle anyagok burka alatt, most viszont én tűnök el teljes egészemben, vagyis amim csak van, az mind! Ki gondolta volna? Hogy arra irányuló szenvedélyem, hogy eltakarjam magamat, hogy ne lássanak alatta, hogy megbocsássák nekem, de mit? – burokká változtat majd engem is. Hogy úgy létezem, hogy nem tudok magamra ráhúzni semmit, hogy nem tudom magam ráhúzni semmire, ne az időre tessék gondolni, amire még ráhúzunk. Na, szóval ezzel meg is volnánk. Mi az, amit tudok egyáltalán? Ahhoz, hogy mindenki ezeket a szépséges burkolatokat lássa, ne engem, a divatőrültet, ahhoz ez is kell nekem, meg az is, és még az is! Nem, az nem, az túl drága ahhoz, hogy háromszor fölvegyem és aztán félretegyem, hogy úgy legyen összehajtván, mint egy árnyék, mint, mint mostanság a sajátom, ha már nem kell, mivel besötétedett közben. Nem, mégse túl drága! Mi az, hogy túl drága? Közben nem is volt drága! És ez nem megy ám ki a divatból, ezt is érdemes megfontolni. Menjünk tovább, de visszajövünk, vissza fogunk jönni és ezt a blézert is meg fogjuk venni, jól megy ehhez a szoknyához, ehhez a nadrághoz is meg a másik nadrághoz is, ez a blézer egyformán jól megy a szűk és a bő nadrághoz, a cigarettanadrághoz, a skinny jeanshez és a Marlene-nadrághoz, még gondolkodunk majd rajta, de aztán azonnal beugrik, hogy itt nincs mit gondolkodni, és akkor megvesszük. Végtelen sokféle vásárlási lehetőség van, neten is lehet, már régóta, kép kép hátán, és mindegyikhez van részletes leírás. Veszek magamnak

valamit, hogy végre eltűnhessek. Ha van igazság velem kapcsolatban, ez az, az eltűnés az én igazságom, az eltűnés burka alatt napvilágra hozhatom a történetemet, a hajszoltság történetét, valami folyton hajjt, hogy menjek vásárolni, beismerem, vásárlás közben a boldog ember táncot lejt a tükör előtt, a kirakatüveg előtt, az autók szélvédője előtt, utóbbiak kísértetté torzítják, de nem táncikál sokáig, lehervad a saját képétől, mert tudja: ami most új, abból is használt cucc lesz egykettőre. Alighogy használatba vesszük – és ilyenkor nincs nála fontosabb! –, a természet máris azon dolgozik – és milyen fontoskodva! (már tudom, mért utálok annyira a természetet!) –, hogy elfonnyadjon, elszáradjon, megvénüljön és meghaljon. Ez talán arra is példa volna, hogyan képes ilyen kísérteties távolbahatásokra, egész pontosan ilyen hanghatásokra Apollón, bocsánat, ez nem ő, a férjem az, aki itt énekel, ennek semmi köze Apollónhoz, legfeljebb a génjeit kéri tőle néha kölcsön meg a szekerét, abban egyszer már valaki a halálát lelte, ez a hülye Phaetón, de a kocsit utána helyreállították, csak más formában, Phaetónnak kétségkívül nem tett jót a dolog. Az tényleg egy következményekkel terhes baleset volt, az enyémet még a férjem se vette észre, nem volt más tanúja, csak a Nap meg a tettes, a kígyó, de ha egy igazi nagyság szenved kocsibalesetet, azt az egész világ észreveszi, már csak azért is, mert mindjárt a lángok martalékává lesz; ó, tüzes Nap, ne közelíts, maradj fenn az égen, nehogy a földre zuhanj!, várj még, várj, mert előbb az ormok omlanak össze, majd sorban a mély hasadékok tárulnak és nem forrnak sose össze, majd elapadnak a vizek, a fentiek és a lentiek, eltűnnek, bár senki se itta ki őket. A rétek, ahol én járkáltam, amíg rám nem tört a halál, fehér hamuvá égnek, de minek nekem a rét, hiszen árny vagyok, minek akár csak árnyéka is a rétnak: azért, hogy érvényesüljek? Nem kell. Nekem valami barlang kell, a Hádész üreges mélye; azt most már vezető nélkül is megtalálom, hiszen a Föld utat mutatott nekem: tűnés! Elperzselődnek a lombkoronás fák, üszökké feketülnek az érett gabonátblák. Nem lesz mit enni, erős falú várak, városok lángokba vesznek, elhamvadnak és elenyésznek a népek. Hogy ez hogy tetszene nekem, ekkora figyelem egyetlen autóbaleset miatt! De én csendben halok meg. Ezt az árnyékom csak megerősíteni tudja, bár kérdés: nincsen. Az énekes sem kérdezősködik, már tudja. Tudja. Bár fogalmam sincs, mit. Azt mondja az árnyék: változtassa meg az életmódját! Változtassa meg a sorsát! Most már talán kérhetem erre, hiszen ön is árnyék. És az árnyékon nincs fölösleg. Nem takargat semmit. Csak, mondja az árnyék, vagyis mondom én, nem szabad túl sokáig egy helyen tartózkodnom, mert akkor észreveszik, hogy nincs árnyékom, sőt, hogy én is árnyék vagyok, ami ugye sokkal kevesebb. Csak nyugi, mondja az

árnyékom, mondom én, mindjárt le fogja vetni ezt a nyomasztó szorongást, ugyanis arról a helyről, ahová hamarosan megérkezik, nemigen fog tudni máshová menni. Megszabadítjuk a zavaró fölöslegtől. Egy árnyék körvonala legyen határozott. Ez a bőséges választék, amit ön az ideje során összehozott, befér egy pár szekrénybe. Ilyen bőséget rajtam kívül csak a természet ismer, bár a személyemben ez nem lehető fel, például a túlradó kedvességet is hiába keresné benne bárki; nincs belőle a ruhásszekrényemben sem, az is őrzi a maga hűvös Ikea-arányait. Akármennyi ruhát vásárlak, nem változtat a maga józan térfogatán. Ez meg ez meg ez már nem fér bele. Mindig arra vágytam, hogy én hamisítatlanul én legyek, megőrizsem magamat a tarka rongyok között, aztán szép lassan magam is ronggyá váltam. Tudják, hogy főleg azok a nők bolondulnak ennyire a ruhákért, akiket nem szeret az anyjuk? Csak arra törnek teljesen vakon, hogy imponáljanak, és ha az ember megnézi, mi mindent vásároltak össze, hát tényleg teljesen vakok. Az anyáknak ezt a rideg fenségét, gyakran megfigyeltem, álcázni vagy enyhíteni lehetett, néha még el is lehetett takarni egy halom ruhával. Az emlékezés rései bezárulnak, a testemben a lyuk be van fedve, a tüneteim megőrződnek későbbre. Az ember, ha nő, minden alkalommal átvedlik valaki mássá, hátha így szeretni fogják, akkor is, ha az anyja nimfomán, bocs, nimfa, ahogy én is az volnék elvileg, nimfa. De én ebből semmit sem veszek észre. Hogy annyira szeretnének. Na persze, aki túlságosan szeret, annak ki hisz, akit meg túlságosan szeretnek, az már fel se veszi. Aki viszont nem szeret, annak nem is kell rendelkezésre állnia. Utóbbi a nyerő: az ember tétovázás nélkül kijelentheti, azt hiszem, én egy senki vagyok és ennél többre nem is vágyom. Ennek a férfiak hevesen ellent szoktak mondani, előhozakodnak a boldogság ígéretével, és ha kirándulás közben az embert baleset éri, nyakra-főre követnek el mindenféle könnyelműséget, csak hogy megmentsek szívük királynőjét. Aki nem érez semmit. Én világeletemben arra törekedtem, hogy ezekkel a ruhákkal pótoljam magamat, hogy a ruhák álljanak helyt helyettem, gyönyörű holmikát vásároltam magamnak, micsoda öröm minden alkalommal!, mindig bátran építhettem a hiúságomra; egy vagyont költöttem rájuk. Az énekes ebben abszolút nagyvonalú volt. Amíg egyszer csak őt is magukkal nem ragadták az anyagok. Mint valami vad örvény, olyan volt ez, maga a túlradó bőség, és mindezt nekem! Na, és hol vagyok én most? Nem kellett volna árnyékot vetnem, még kevésbé árnyéokra vetődnöm, akkor az árnyékom sem vészett volna el és nem vesztettem volna oda én sem. Ó istenem! Eltűnt az árnyékom, illetve nem, most én vagyok árnyék; akkor tehát az összes többi tűnt el belőlem? Lehet, nagyon is. Csak azért mondom, mert az előbb

valaki utánam kiáltott, hogy elvesztettem az árnyékomat. Hát nem látja, hogy én vagyok az árnyék, és a másikat, aki én voltam, átikszelték és most az tűnt el helyettem? Felhők, ruhahegyek, nagy halom cipő, óriás kupac ócska agyag, bocs, anyag, szövet, bőr, szőrme, még vinil is, az garantáltan nem bomlik le, ezért különösen kedvelt az árnyak között, de azok meg, ha nem is megfoghatóak, úgy értem, ha nem lehet megfogni őket, azok meg elpusztíthatatlanok: óriási tárolóhelyek, nyughelyei mindannak, ami többet ért nálam; most persze rögtön azt fogják mondani: magánál mindenki többet ér, bármelyik nőnél többet ér bármi, ami él, sok nőnél is többet ér, mér, sok nő se nyom semmit a mérlegen, ez a mérlegük, a nyomor, a női nyomor, hiába mérlegelnek, vagy mégse hiába, folyton méricskélnek egymást, utána magukat méricskélnek, kijön, hogy ők mindig jobbak mindenkinél, jobbak bárkinél? akárki másnál?, de ezt a cipőt itt még felveszem, van belőle még jó néhány, nem, nincs már belőle egy se, ezért most ez is megy a halomra, van olyan is, amit még nem is hordtam, könnyelműség és felelőtlenység volt, hogy ennyit összehordtam. Mind megy oda, már nincs szükségem rájuk; hiszen én is vagyok valaki! A többi felesleges. Ezzel is úgy van, mint az árnyékkal: az emberek azt hiszik, hiányzik nekem, pedig én vagyok az, aki hiányzik! Én vagyok az árnyék! Csak senki nem hiszi el. Én lehet, hogy kevésbé vagyok szép annak a szemében, aki rám néz, na de ez a borjúbőr kabát?, nem szép?, lehet övvel is viselni vagy anélkül, de ha övvel, akkor úgy buggyosodik felül is, alul is, mintha egy hulla püffedne fel benne, önöknek hogy tetszik?, ugye szép ez a kabát? Nézzék, engem már nem fognak érzékelni alatta; ha már megszokták a szagomat, akkor azt sem fogják érezni többé, ez a cél, nézzék!, nem az, hogy magamat kihangsúlyozzam és érvényesítsem, hanem hogy eltűnjek alatta. Az árnyékot eltüntetni nem kunszt. Csak az kell, hogy az ember sötétben maradjon következetesen. De árnyéknak lenni úgy, hogy a többiek ezt ne vegyék észre: szóval nem tudom, hogy ezt hogy csináljam. Feküdjek ki a napra? Vagy formáljam meg magamat, öltsek alakot, mintha a nő legalábbis meg tudná teremteni magát?, haha!, dehogy, bebiztosíthatnám a létezésemet e csinos és ráadásul még meleg kabát révén? Annyira csinos, hogy már nem is kell, hogy meleg legyen! Nem. Kérem, ne engem nézzenek, vessenek egy pillantást inkább erre a sportosan-elegáns kabátra, habár a szakzsargon ma már ezt egészen másként mondaná. Nem örületes ez a kabát? És egy egészen hasonlót lehet kapni eredeti vintage-ben, ha az ember nem sajnálja rá a fáradságot és három hétig lohol utána, de mit számít az idő!, semmit, ha valami nem megy ki a divatból. Ezt valaki más már hordta előttem, de most ismeretséget köthet az én isteni mivoltommal, ez a csinos kabát, és

fordítva: az én isteni mivoltom is köszönetet mondhat neki. Ez egy olyan csere, amely kölcsönös előnyökkel jár. A kabát csinál belőlem valamit. Árnyék lévén sajnos már nem tudom hordani, folyton lecsúszik rólam, arról a semmiről, ami vagyok. A ruhák révén emelkedem a földről, földöntúlivá válok, a ruhák úgy tárulnak fel előttem, mint megannyi sors, én sorra beléjük rohanok, igen, a ruháimba, melyeket éveken át azért vásároltam, hogy figyelmet keltssek velük. Semmit sem ért! És mégis! Úgy vetettem magam rájuk, mint zsákmányára a ragadozó: ez is kell nekem, ez is meg ez is! Na, most aztán jól nézek ki. A ruháimtól szinte keservesebb búcsút vennem, mint az énekestől. Most mind itt húznak el mellettem, már rég lehúztam magamról mindegyiket, és most mind itt húznak el! Már megint hallom a kiscsajok üvöltését a távolból. Sikítófrász, sikítófrász! Mobilfotó-orgiák! A csarnok most is az utolsó helyig elkelt. Az énekes a két obligát átöltözés közti szünetekben, ebben nem különbözik akármelyik nőtől, nem különbözött ő semelyik nőtől. A lányok a földön sárlanak, fetrengenek, sikítanak, üvöltenek, lárvaarcok, csitritömeg, vaku villog, telefonok, rongyok alól csitritagok, sikoltozó gyerekdelnők, könnyű gyereksiklóernyők, mindjárt felszállunk, felnövünk, és magunkra eszmélhetünk, de már most is eszméletlenül szörnyűek vagyunk. Bárkit szétszaggatunk. Csak jöjjön a mi utcánkba! Bele a sikítófrászba! Ők költsenek ruhatárra? Minek, ha egyszer magukat is lerántják magukról, amikor az énekes dalol, amikor a töknymorító bőrnadrágjában hallják őt énekelni? Elértem-e a ruhák bűvös hatalmával a legfőbbet, hogy kicsusszanjak a halál markából? Nem, hiszen hiába öltözködtem, a halál magával ragadott. Most már tudom. Semmi sem állhatott volna az útjában annak, hogy árnyék legyek, árny az árnyak közt az árnyak birodalmában, élve a sötétedés erejével, erőfeszítésével: árnyék. Árnyék napnyugta után és napkelte előtt, szóval semmi esetre sem olyasmi, amit még látni lehet. Ennek egyszer s mindenkorra vége. Sose hittem volna, hogy ez ilyen gyorsan megy. Már azokban a könnyű dzsogging cuccokban, tele képpel, jelképpel, semmitmondó hieroglifákkal, semminek a címerével, semminek a védjegyével, nemlétező márkák jelével, már ezekben a cuccokban, a hamisítványok hamisítványaiban is, amíg bennük rejtőzöm, ehhez melegítek, ennek futok neki, egyre jobban összemelve, mintegy bezsákolva, még megkötök magamon valamilyen zsinórokat, fogalmam sincs, mire jók, inkább zavarnak, jobb szeretem az egyszerű ruhákat, minek ezek a csillogó vackok, de ha már, akkor kössük be, legyél rendes árnyék! Nem tart semmi. Ez nagyon fárasztó, hogy nem tart semmi rajtunk. Közben az lenne a dolga, hogy tartson és takarjon. Most meg: én vagyok a takaró, ami alatt nem rejtőzik már semmi. Nem is kell, hogy

legyen. Nincs semmi belül. Teljesen üres lettem, és még ráadásul lapos is vagyok. Mi marad az emberből? A semmi? Az már az, ami marad? Az árnyékom, ami olyan lapos, mint az elektromos rája? És? Most mi történik? Hogyhogy nem tudtak megőrizni, egyben tartani engem? Mert az, ami mondható volna rólam, amúgy sem tartana sokáig? Mind túlélnek engem, mind-mind túl, ezek a ruhák, összességükben tovább fognak tartani nálam. Mostantól, ettől a minutától fogva minden és mindenki tovább tart nálam, még az aggastyánok is, mert az én tartalékaim immár semmire nem cserélhetők be. Az én valutáim: a gyönyörű ruháim. Nekem ők jelentenek mindent. Valami nyüzsgést érzékelek körülöttem. Mit akarnak ezek? Csak nem a ruháim elvételére irányul ez az alattomos, csalárd és tomboló nyüzsgés, csak nem valami szűk farmernadrágba akarnak gyömöszölni, amely a testem összes előnytelen vonását kihangsúlyozza? Olyanba, amelyet ők viselnek valamennyien? Én farmert? Soha! Ennek az lenne a következménye, hogy túlságosan kirajzolódna a felsőcombom vonala. Az a szabás, ez a minta, amit ők rajzolnak elő nekem, az minden, csak nem optimális.

Egyáltalán mit akarnak tőlem? Önök is meg akarják venni, ami rajtam van? Abszolút megértem. Szívesen megmondanám, hol vettem, de ilyen csak egy volt, azt meg eleve rám szabták. Szóval mit akarnak? Engem ugyebár nem akarhatnak, akkor hát mit? Egy olyan degeszre tömött bárcáért, akarom mondani, tárcáért, amiből az énekes nagyvonalúan mindig félretesz annyit, hogy kedvemre költekezhessenek a kedvenc butikomban, az ilyenek, mint önök, nyilván bármit megadnának. Szerintem is fontos, hogy az ember adjon! Nyugodtan adjanak oda mindent, de vigyázat, jön az ébredés, a felnövés. Én olyan nő vagyok, aki szívesen odaadja, de közben meg is tartja magát. Nyugodtan eltávolíthatnak engem, mint egy szennyfoltot, csak a ruháimat hagyják meg nekem. Csak a ruháimat hadd vigyem magammal. A ruháim tökéletesen lefedik azt, ami vagyok. Még azt is lefedik, ami csak lehetnék. Nem? Azt mondják, nem vihetem el? Most már úgy sincs itt semmi lefedni való. Semmi tetszelgés, egy szemernyi se. Ha önök lehetővé teszik számomra további ruhadarabok beszerzését, akkor az önöké leszek, én meg tudnék halni ezekért a ruhákért, nem, már nem tudnék, hiszen meghaltam. De ezt senki se veszi észre, én amúgy se számítok. Csak a rongyok számítanak. A képeim ott vannak mindenütt, majdnem olyanok, mint a divatképek, majdnem olyan szépek, nem sok hiányzik hozzá. Most? Mindenki láthatja, hogy nem hiányzik semmim. Lapos vagyok, az igaz, de még csak kép sem vagyok, egyelőre. Megfogadom egy idegen jóindulatú tanácsát, beállok a fák alá és eltűnök, ott még az árnyék

is eltűnik. Vásárolok, egyik üzletből a másikba megyek, mindegy, hogy csak egy szájcseruza, egy szemkihúzó, az ilyesmi nem kerül semmibe, megveszem, meg van véve, le van tudva: nincs szükségem semmire, de megveszem, amit megvehetek; azt is ott meg még azt is. Meg tudnék halni értük! Most meg is halok, nem izgat, enélkül is halott vagyok. Emberekre nem vágyom, senki se kell. Ruhák kellene. Itt lent végre csend. Végre kép lehetek, csak kép! Az se kell, hogy ember legyek, ez se fontos; ruhák kellene, díszes viseletek, az alakot hangsúlyozók, kiemelők. Ki emelt ki már megint a nemlétezők közül? Fel nem foghatom. Engem se fognak fel. Kinek nagy fogás ma egy árnyék? Kinek kell? Hiszen mindenkinek van egy. Azért vásárolnék még valami szépet magamnak, hogy esetleg más formát kölcsönöznek az árnyéknak, aki vagyok, a változatosság kedvéért, ezt csak úgy mondom, nem, nem az emberek szeretetét, arra nem vágyom, azt megszerezni se vágyom. Úgy hallom, ez a fázis hamar elmúlik. De még ha vágnék is rá, akkor se sikerülne. Az a helyzet, hogy engem nem szeret senki. Azt hiszem, ez annak a jele, hogy már nem kell visszajönni. Ha mindenki így tenne, már nem lenne a földön egyetlen ember se. Oké, lehet, hogy egyszer eljátszottam a gondolattal, hogy milyen jó lenne, ha szeretnének, vagyis létezőnek tekintenének, hogy azzal nekem mennyit használnának, ha kellenék és használnának, mint olyasvalamit, amit bárki megvehet, aztán lehet, hogy már nem kell neki, mert rájön, hogy nem arra volt szüksége, csak azt hitte, valójában mindig valami másra volt szüksége; mindez ugye szükséges ahhoz, hogy a használt áru kereskedelem tapsikoljon, minden az ő ölkébe hulljon: az ilyen vevő pedig szükségszerűen vissza fog jönni, hogy az egyszer már szükségeset becserélje egy még szükségesebbre, az egyszer már használtat egy még használtabbra, mert az ilyen csak azt képes becsben tartani, szeretni, amire nagyon sokan vágnak. Ebből az egészből nem túl sok maradt: egy gondolat legfeljebb. Elnézésüket kérem. Ezennel felhatalmazom önöket, hogy vegyenek meg engem, és cserébe játsszák át nekem azokat az eszközöket, amelyek lehetővé teszik, hogy vég nélkül vásárolhassam ezeket a ruhákat, igen, én a ruhák megszállottja vagyok, ugyanúgy, ahogy önök is megszállottjai valami másnak, valaminek, mindegy, minek. Sajnos számszerű korlátok miatt nem vehettem meg mindent, válogatnom kellett, ez nem volt könnyű, sokszor nagyon nem, számítottak az árak, a jutányos árak; hogy kicsíphessem magam, el kellett csípnem őket, csupa alkalmi vétel, aztán egyszer csak a kígyó csípett el engem és kész! Viszont minden fellépést előre megterveztem, gondosan ügyelve arra, hogy a valóságosnál mindig többnek látsszam. Hogy ebben volt egy adag önzés is, mivel nekem úgymond minden arra kellett, hogy megszabaduljak a haláltól? Ugyan, mit képzelnek, hát

nem épp a halál az, ami a ruháimat végre megszabadítja tőlem? Véges mivoltom pedig majd engem szabadít meg tőlem. Végre! Mindjárt meg is teszi. Meg fogják látni.

Végre. Mi történik itt velem? Mi történik itt velem, aki mindjárt a saját burkommá válok? Nem is olyan rossz, megyek betölteni a sorsomat. Nincs több ruha, amit kitölthetnék. Bűnös mohóságom híre szájról-szájra terjed és még tovább fog terjedni. Kárörömöt érzek. E miatt a zafírkék szaténruha miatt, amiben hercegnőnek képzeltem magamat? Hogy lehetett ezt rossznéven venni? Nagyon érdekes. Valaki letérdel előttem, de hát erre semmi szükség! Másfelől meg: ez a bő fehér harang nadrág, amiben én, a harang nyelve, már soha nem fogok megszólalni, nem arra való, hogy tényleg térdre boruljanak előtte? Igen, letérdelt; egyáltalán ki ez? Szerintem nem az énekes, de nem látom pontosan. Itt térdel mellettem valaki, és bámulatos ügyességgel, mit csinál?, azt nem tudom, de nagyon ügyesen csinálja, csak nem látom, hogy mire irányul?, alányúl, de minek? Átad a semminek? Nem értem, mindegy, itt térdel, és látom, ahogy megfog, s a kosztümgalléromtól az alsó nadrágszegélyemig felnyalából, csöndben felemel a fűről, elemel magamtól, elemel tőlem engem, miközben én: hol állok?, hogy csinálja ezt?, nem látom, csak azt látom, hogy leválaszt, hogy levált végre! Elérkezett volna leváltásom pillanata? Hogy? Én volnék a saját váltásom? Már megint én? Mindig én? Na jó, végre leváltom magam, ráadásul nem kell, hogy én maradjak. Meghagyhatom magamat, anélkül hogy én lennék. Micsoda megkönnyebbülés! Már ideje volt. Ezzel egyidejűleg az időnek is vége szakad. Végre leváltak, itt térdel a váltás, elválaszt tőlem az az én, aki már más; mitől vagyok ilyen puha? Az új nadrágkosztümöm vagyok, semmi kétség, jé, tényleg én vagyok az. Én vagyok a kosztümöm. Csak én lehetek: a váltás engem fog meg, azaz, a kosztümöt magát (akivé én válok, az nem lát bennem ént, nahát!), megfog, felemel, összehajt, és végül – még csak ez hiányzott! – eltesz. Mi ez, elsinkófált? Mit akar velem? Létem elhagyott, bezzeg a nagybetűs Léte, az még csak el se, az bennem se volt; olyan árva vagyok, aki már önmagára se számíthat többé, hiszen átváltozott pusztá szövevé; hát mit akar ezzel a kosztümmel, amely persze az én létemtől nyert valamicske életet, de milyet?, hogy végre megkönnyebbülten eltűnhetett: többé ne kelljen engem látnia, véges mivoltát kiaknázni, ja, bár, minthogy ő is a Léteből leendett, valahol neki is léteznie kellett; mondják meg nekem, mit akar a kosztümömmel, velem? Fák mellett halad el, bozótos mellett, a rét szélén, látom, ahogy cipel és elvisel, közben tulajdonképpen nekem kellene viselnem ezt a kosztümöt! Vitetem magam tovább. Van egy kis gondom: hogy ez a kosztüm mínusz én, vagyis én mínusz önmagam, vagyis én

mint kosztüm hogyan vizsgálom majd. Mit gondolnak rólam a zord szívűek, midőn elővezetnek és szemügyre vesznek; nem, ez nem megy át, mindegy, mi van rajta, egyszerűen nem mehet át, ő elvben a miénk, olyan, mint mi, de minálunk több akar lenni, főnről akar ránk tekintetni. Száz ilyen kosztümöt felvehet, olyan, mint mi, akkor sem lehet, jó, ebben a kosztümben szakasztott olyan, mint akárki itt miköztünk, de a képen máshogy fest a kosztüm, vagyis mégse lehet olyan, amilyenek mi vagyunk, akik szintén nem úgy festünk egészen, ahogy a képen, de hogy ő közénk tartozhatna; most már semmiképpen!, hiába olyan, mint mi, és nem olyan, mint a képen – éppen azért, mert a kosztümben nincs semmi, illetve ékszer, sál, kiegészítő még csak-csak volna, de hol van benne ő, na hol, na?! A kosztüm önmagában elmegy, de aki nincs benne? Lehetne benne bárki inkább, és ennek örülhetne, de maradjon köztünk: őt, a nőt nem rejtí a kosztüm. Halló? A vonalban, na, ki az a lakó? Hát nem olyan ez a ruha, akár az ön otthona? Nem azért vette végre-valahára, hogy önre simuljon, mint a lakása? Így beszélnek rólam. És tisztán hallom, ahogy mondják: ön a ruha, a ruha gyakorlatilag azonos önnel, olyan, mint önre öntötték volna, mintha önnel összeforrt volna, olyan jól áll önnek, nem olyan jól, mint a képen, de hát így is ragyogóan! Sokan bukni fognak önre, ha ezt a kosztümöt viseli. Meg fogja látni! Másfelől ön, ezt nem fogja lenyelni, nem hogy nem több nálunk, de egyenesen semmi. Igen, ezt mondják nekem, alighogy meghaltam. Aztán hozzáteszik még: ne csodálkozzék, ha ön és a kosztüm semmivé enyésznek. És pontosan így történt. Vitetem magam tovább. Én sírok? Magamat siratom? Rendes emberek magukkal viszik az árnyékukat, ha a napra mennek. A sötétben mehetnek egyedül, de a napon nem mászkálhatnak úgy, hogy észre ne vegyék, észre ne vegyék őket előbb-utóbb. De hát én sose voltam rendes ember. Elküldöm árnyék-magamat a napra, mit lehet látni? Mi hiányzik belőlem vajon? Én hiányoznék? És ha ebből bármit leszűrhetnék, az mi volna? Miért lettem én árnyék, végül is miért? Pénzt nem adott érte senki, nem ezért. Muszáj volt azzá válnom. Nem volt más lapom. Megtörtént, de nem önként. Most már nincs mivel fizessek, már csak magammal fizethetek. Itt volt a lehetőség, de a pillanat nem volt rá felkészülve, rendre elengedte, abban a hiszemben, hogy még történhet velem valami és akkor azt valaki mással együtt élhetem át. Én mindezt fel se fogtam, én csak vásároltam.

Azért vásároltam össze mindenfélét, hogy engem elfelejtsenek. Így van. Pontosán így történt. Most viszont már tényleg elfelejthetnek. Végleg. Ez bizonyos felszabadulást jelent. Nyújtott testtartással a földre zuhanni úgy, hogy senki sem veszi észre. És néma csönd ott,

ahol azelőtt divat és tolongás, lárma, tülekedés, lányok üvöltözése, az énekes bekerítése, sikítások, követelések, sikítófrász-ismétlések, önmaguk ellentétébe forduló események, üvöltés-, vonítás-, ugatásroham, a körbezárt énekes a földre zuhan. Nem árt, ha valaki láthatatlan, ennek előnyeit persze csak a megasztárok élvezik. Ahol gyilkolnak, ott nagy a kiabálás, ahol énekelnek, ott még nagyobb. De most egy hang sincs. Itt csak én vagyok. Miattam nem is kiabálna senki. Egy kígyó talán nem is nevezhető gyilkosnak. Divatos csend, divatos béke. Csak az énekes meg én ragaszkodunk a veszteségünkhöz, ki-ki a maga módján, csak mi nem tudunk elszakadni tőle. Én az új nadrágkosztümtől, amit oda kellett adnom, az énekes tőlem nem tud elszakadni. Amíg rajtam van, mármint a kosztüm, addig el se vehet. De előbb-utóbb, sötét valami, kénytelen leszek fölcihelődni, és bármennyire nincs hozzá kedvem, ezt a burkot, amin úgy csüggttem, bizony le kell tennem. Az énekesnek persze kevés az árnyékom, nem éri be vele, de ezen nem tudok változtatni. Az énekesnek az kell, ami alatta rejlik, az alatti, az is divatos. A divatalatti, amit nem látni. Neki minden kell, minden egyes elemben minden, kellek neki földön, vízen és levegőben. Az alatti is kell neki. Na és a fölötti? Az is. Most én a fölötti vagyok? Hát az alatti, az hova lett? Valami mindenképpen odalett, de hogy ez neki is ugyanaza lett volna-e, mint nekem? Aligha. Én saját magamat vesztettem el, nem számít; csak az ő vesztesége számít. Ő vesztett el engem. Az ő a karjaiból ragadott el a halál. Túl későn érkezett. Eredmény: én tudom, mit vesztettem. Ő nem tudja. Nem is gondolkodik rajta. Még nem tudja, pontosan, mit vesztett, szándékosan nem mondtam, hogy mit vesztett el velem, hiszen valójában nem ismert engem, úgyhogy joggal feltételezhetjük: az énekes egyáltalán nem tudja, mit vesztett. Akkor is szerelmes a veszteségébe, jobban bele van zúgva, mint belém akkor, amikor még voltam. A dalnok megátkozva, a vesztes nyeli el. Már megint sikítoznak, izzik a zongora, csajok csúcsformában, csöpög a ballada, a dalnok mint a vátesz, vagy profi énekes?, még rátesz egy lapáttal, nézz oda, kancsít is, ezt otthon gyakorolja, meg fönt a dobogón, most fél szemét kitolja, már ugrik is a mélybe. A csürhe válla tartja, rugózva érkezik, de mi van, hogy ha egyszer senki sem kapja el? Én ugye nem vagyok már, nem várja tárt karom, az esés így nagyon fáj, de majd vigyáz. Mert a közönség éhes, és csattog a foga, és az ollója éles, de nem nézek oda, nagy a rajongótábor, ők hallhatják, igen, engem nem lát a gyásztól, nem érti, hogy énvelem kit vesztett, hogy ki is kell neki, a múzsát és a hitvest, csak azt követeli.

Dolgozik benne, látom. A gyász keményen dolgozik benne, gyászmunka ez a javából. Hú, hogy dolgozik; örületes, hogy izzad! Dum-dum, reng, rázkódik minden, idáig hallom. Ő még énekelne, nyomná a dalt, egyszer csak mégis elhallgat, annyira leköti energiáit ez a nagy munka, a depresszió; most már értem, nem az ösztöncsordát, hanem a haldokló Izoldát: tudat-éj – tiszta kéj!, a depresszió is ilyen tudat-éj, nem tudod pontosan, mitől is félj. De ha gyászol az ember, akkor tudja. Akkor tudja, mit vesztett. A melankólia ennél rejtélyesebb valami; nem lehet belelátni, nem lehet kitalálni, mitől lett ilyen depressziós valaki. Ő maga se tudja megmondani. Egyszer csak rá tör az emberre, öles ugrással, és a súlya alatt kiszületik valami, a nyamvadt, a puhány létrehoz valamit, ami többnyire minden, csak nem kellemes, de mégis művészet vagy mi. Néha még szép is. A gyász nem így működik. A depressziós lelki energiáit teljesen kimeríti valami, amire senkinek nincs rálátása. Vajon miért ilyen különös ilyenkor az ember? Hogyhogy nem veszi ki a részét semmiből? Mi az, hogy nem vesz részt? Hogy nincs benne részvét?! A gyászoló esete más. Az tudja, mi az oka a bénultságának. Még magát a gyászmunkát sem képes elvégezni, pedig ez volna a kötelessége ugye. De hát nem megy neki. Olyan nehéz, hogy egyszerűen nem képes rá. Művészet? Már a felvilágban is alig megy, erre most még az alvilági mélységeket is fel kell derítenie. Nincs mese. Milyen fura, hogy nekem mint árnyéknak kell leszállnom oda is helyette. Pedig a dalnok lelke máshová se vágyik már, csak oda le, és a valóságra dühös, hogy csúfot úz vele, és nem dobja a sötét gödörbe bele, holott: ő már szinte halott. Gyász idején kiüresedik a világ, nincs belseje, értelme se, mintha kicsontozták és kimagválták volna. Súlyos depresszió esetén viszont – és erre még inkább vevő voltam, mint arra, hogy a grupikkal lóg napokig – az üresség valahogy kórossá válik, elburjánzik, sőt, maga a gyász is beteges formát ölt, pedig a gyász elvileg arra való, hogy kigyógyítson minket a bajból, de nem, a depressziós a mellét veri, hogy a kedves elvesztését magának köszönheti, sőt még kívánta is talán. A depresszió a gyász tanítványa, és nem csak iskolába járt hozzá, még tanult is tőle ezt-azt. És nagyon trükkösen működik; fogalmam sincs, itt van-e már, vagy csak készülődik; és meg nem mondom, melyik fázisában van éppen. Hogy éppen hiányzik-e az énekesnek valami, vagy ellenkezőleg, túl sok van neki valamiből. Ugrál a szinuszgörbe, állandó föl-le, szegényt valami folyton ráncigálja, és ami bántja, azt harsány dalokba konvertálja. Mi voltam én neki? Semmi. Még ha a média mást mesél is erről. De hát a semmi elvesztéséből hogyan keletkezhet bármiféle veszteségérzet? Vagy nem a mennyiség, csak a veszteség a lényeg? Honnan fogja tudni, hogy az az árnyék, amivé váltam, kit takart? A depresszió, szemben a gyással, mely egy üres világot fájjal, a

magasságos ént kezdi ki, illetve az én mélységének megy neki, azt üresíti ki csontra. Ez a melankólia legfőbb törekvése. Hogy vágyott ő erre az ürességre! És hát én se bántam volna, ha az elvesztésem olyan üressé változtatja, hogy nyugta lesz végre, és akkor engem is nyugton fog hagyni. De az énje, hiába a veszteség, hogy is mondjam, mégis elkezdett dagadni. Hogy ő egyszer üresnek és méltatlannak lássa magát, galádnak és szájalmasnak, aki megérdemli, hogy megbüntessék, és amint erre vágyik, már meg is büntették, ami olyan szép a depresszióban; erről őnála szó sincsen. A depressziósnál tökéletesebb vágyteljesítő gépezet nincs. Meg akarja fosztani magát emberi méltóságától? Egy szavába kerül! Rekesszék ki az emberiség tagjainak sorából? Ne féljen, ez is sikerül! Önmarcangolás felső fokon? Ízekre szedjük, csak ne vegye zokon! Kisebbségi komplexus, álmatlanság, étvágytalanság, impotencia? Expressz küldemény. Már csak a fuvarlevelet kéne aláírnia. Ja, hogy erre se képes ön? Sebaj. Akkor is szállítjuk, házhoz. Nincs rosszkedve esetleg valami máshoz? Háromig se kell számolnia, már ágaskodik az impotencia. Igen, abszolút megbízható. És az én elvesztésem, az énvesztésem, az nem ugyanilyen baromi jó? Tessék: hogy gyászba essék! És ne higgye, hogy talpra állhat! Ez tényleg bárkit hazavághat. Ettől én is kész vagyok totál. Kit érdekel? A dalnok ad hangot, mindig a dalnok dominál. Most annak ad hangot, hogy nélkülem ő semmit sem ér. Semmit, és hogy így hiába él. Semmit sem ér így nélkülem. Mintha lett volna bármi értékem – nekem! Nem volt. És akkor most ő értéktelen! Jó vicc. Így beszél egy férfi. Így dalol egy dalnok. Így vágják a fát a szorgalmas favágók. Ágait sorba' mind lemetszik, és ez a fának szemlátomást tetszik. De miért kell megbetegedni ahhoz, hogy valaki végre szembesüljön az igazsággal? Nem mintha az igazság az ember szemébe akarna sütni, de néha mégis. A depressziós azzal, hogy kimondja az igazságot, beolvass magának, és ez jó neki. Élvezi. Ez a valóság. Így látja. Ő az egyetlen, aki ebben élvezetet lel. Erre irányult a törekvése. Mi lesz őbelőle, kitől kap erőre? Ha erre gondol, az öröm is öröm. Ilyenkor még én, az árnyék is önkéntelenül hátrább lépek és összeolvadok valamivel, nem látom pontosan, mivel. De ez nem fáj. Sose volt biztos egzisztenciám, mindig tőle függtem, mindenben tőle, az énekestől, anyagilag is, meg abban is, ahogy más nőkre irigykedtem; de azért ez már megint egy kicsit sok nekem, hogy még az se valami, amire az árnyékom vetül. Semmi vesz körül, és én is semmi vagyok a semmiségben. Kétségkívül átléptem egy küszöböt, amit azelőtt nem láttam. Mindegy. A mélységes melankólia az énekes szemében most kioltja a különbségeket, neki most minden egyformán értéktelen. Haragszanak magukra a kedves depressziósok, és megharagszanak másokra is, ha

ellentmondanak nekik, ha az önlealacsonyításnak ezt a mértékét vitatják például. Hogy mit akar az énekes? Vissza akar engem kapni? Azt hiszem, tényleg vissza akar kapni. Mint egy tetszőleges, nem, így nem helyes, mint egy szeretett tárgyat. Őt mindenki kedveli, az énekest; mindenütt elhalmozza jeleivel a közszeretet. Én viszont még megcsörgetni se tudom magamat, nemhogy cintányérokat összeütni vagy csörgődobot rázni. A zenéhez nem sok közöm, meg nincs is hangadó eszközőm. De már a fekvés is gondot okoz. Nem a hangfekvés. Hová dőljek le úgy, hogy ne dőljenek le rám? Hogy ne nézzenek leterített pokrócnak engem is. Ha valaki így jár, és leheveredik rám, először észre se vesz, aztán persze kiabálni és jajveszékelné kezd. Az énekes meglátja ezt az árnyat (egy akármilyen árnyat, nem engem!) és azt hiszi, hogy az árnyék a gazdáját keresi, csakhogy ennek az árnyéknak nincs gazdája. Önálló, és az is marad. Kivéve, amikor más árnyak odacsapódnak hozzá, de ezeket nem érzi, egyik, akár a másik, egy árnyéknak ez teljesen mindegy. Az énekes most már dühös, és elindul értem, vissza akarja hozni az alvilágból a saját külön bejáratú árnyékát, neki csak ez az egy kell, ebben rettentő önfejű; én persze rögtön ki fogok csúszni a keze közül. Egy árnyéknak nincs teste, naná. Össze leszek hajtva, de ezt ő tönkre fogja tenni, mert ha értem jön – és hát ő ne jönne? –, kénytelen leszek futásnak eredni. Amit elfelejt: ideleln sötét van, az árnyak eggyé olvadnak, valóságos árnyerdőt alkotnak, és árnyékban az árny alakja már nem kivehető. Hogyan fog megismerni? Azt hiszi, hívásra odarohanok majd hozzá, mint egy kis kezes állat? Itt lent béke, csend, végre valahára. Mi árnyak – olyan lények, akik végre birtokba vették saját magukat, végre fedésbe kerültek önmagukkal, nem úgy, hogy erre bárki rákényszerítette, rászorította volna őket, hanem mint olyan lények, akiknek arra van szükségük, hogy eltűnhessenek, el, méghozzá saját magukban, eggyé válva végre önmagukkal. Eltűnni persze akkor is eltűntek volna, ha erre késztetést nem éreztek volna. Már fut is oda, már rohan a dalnok, egy öles ugrással lent terem nálunk, leugrik az árnyak közé, kiugrik, kirí közülünk, és már ugrás közben szerét ejti, hogy tépje a hangszerét, mint valami őszállat-ivadék, akinek más semmi se kell, csak a zaba meg a pia meg a dugás, mindegy kivel. De ez csak a látszat, én tudom, hogy én kellek neki, az egyetlen, akit nem vehet el magának, aki enyhén nyomja a lelkét, ezért fekszik a szívéen, illetve, dehogy fekszik, nyugszik, és egész máshol, a semmi színén, az egyetlen, akivel neki már semmi sem jöhet össze. Az egyetlen, aki neki megfoghatatlan. Beburkolva saját magamba, nyugszom az időben időtlen. Jöjjön nyugodtan értem, kérjen csak vissza magából, annyiszor, ahányszor, mindegy. Én már csak egy árnyékruha vagyok. Ami nem kapható már. És nekem sem adható már semmi. Én

nem vagyok megkapható már. Nekem mindegy, énekel-e, amikor énekel, vagy csak tátog. Úgyse hallom. Fő, hogy a lányok ne jöjjenek ide. Hogy ne hozza magukkal őket. Csusrom víz a sortjuk. Mint egy locsolófej, mindegyik összeviszsa spriccel, az ember azt se tudja, hová ugorjon félre, már ha van teste. Nem, most nem jöttek ide, feszes pólóban, forrónadrágosan egymást lökdösik egyelőre, ezt pont olyan, mintha saját magukban fészkelődnének, mint egy fotelban, hogy jók legyenek valakinek, az énekesnek, vagy senkinek, mindig másvalakinek. Az is jó.

Szóval. Itt a dalnok. Most az árnyaknak énekel, elég különös lehet. Kiereszti a hangját. Leül és nyomatja egyik után a másik éneket. Ezzel, gondolja, lerendezi a dolgot szépen. Hát nem fogja lerendezni, én legalábbis úgy remélem. Feléje se fordulok. Szeretném, ha nyugtom lenne tőle. Elég világos vagyok? Egész árnyvalómon rémület hasít át, ha eszembe jut, milyen is az a fényes fenti világ. Itt? Fekszünk egymás mellett mi árnyak, árnyjátékosok, mindenki nyugodt, de hipp-hopp, már meg is lódulunk, és egymás mellett békés menetben vonulunk, vonulgatunk, nem tudva megkülönböztetni magunkat mástól és nem tudva elszakadni sem egymástól, mert a sötétben mind árnyak vagyunk, árnykereg, egy mindenkiért, egy mindenki. Itt nem kell árnyas helyet keresni, sötétet, mi megtaláltuk a sötétséget. Az énekest is csak a hangja alapján azonosítjuk és lokalizáljuk. Különböznélünk, hol van, ha nem rángatná a húrokat ilyen önkielégítő modorban és nem üvöltene torkaszakadtából hozzá. Ronggyá ordítja a torkát, már rojtos minden hangszalagja, a hangja összekuszálódik, és a kis önkielégítő – jól el lesznek még fenekelve – épp ekkor jutnak kisebbfajta csúcsra, mindegyik a sajátjára, mindenki ugyanarra. Kepesztenek saját kéjért, és közben: a férfiéért. Na, ezt most már én sem értem. Ne figyeljenek ide! Most szépen áthúzzuk magunkat a saját fejünkön, árnyékkapucnik vagyunk, beburkolózunk saját magunkba, jólesően, mindenütt csend és sötétség. Valamikor csak abba fogja hagyni az énekes, mindig abba szokta hagyni, néhány ráadás után; azt már mi, akiket összehajtogatva tesznek el, nem nagyon díjazzuk. De hát nem is nekünk énekel. Azt mondja, vissza akar kapni, kell neki egy kis apró kapupénznek, értem meg a cókómókéért nyilván nem kérnek sokat, csak kapjam már össze magam, és induljak vele szépen fölfelé gyorsan, de most rögtön! Fölfelé? Az merre van? Mint a ködfelhő vonulunk, sötét gomoly a sötétben, árny az árnyban, füst a füstben, dombtól dombig, nyugtot sose lelve szállunk, és nincs szem, aki bennünket kivehetne. Éneket hallunk. Halljuk

az éneket, halljuk az óhajt, de előbb még, tessék, fogjanak el! Fogják meg az árnyat! De hogyan? Nem kapják el, se külön, se mással egybevegyülve. Árnyat nem fog meg senki fia.

Mi vagyunk a tudattalan, árnyak lévén magunkról sem tudunk és egymásról sem. És örülünk, hogy az alakunkon kívül a tudatunktól is megszabadultunk, ez volt a legzavaróbb, hogy van tudatunk, most már nincs, erre az állapotra, ami idelent van, tudatosság helyett jobban illene az, hogy tudatnélküliség. Vagy tudatonkívüliség, hiszen kiestünk abból a sávból, ahol a tudat irányít, nem tudunk magunkról, sem a többi árnyról, nem látjuk magunkat, sem egymást, már nem bánt minket, nem zavar semmi; azelőtt éppenséggel zavarhatott volna, hogy már életünkben is árnyékok vagyunk, azok voltunk, csak akkor nem fogtuk fel. Most már a vak is látja. Ködöt a ködben, vizet a vízben, levegőt a levegőben. Bemutatkozunk egymásnak mint árnyak, de közben nem nézünk egymásra. Legyenek szívesek és fáradjanak tovább, itt nincs semmi látnivaló, semmi feltártnivaló. Mi árnyak, letettük magunkat, semmi volt, többé nem kell letennünk semmit. Feladhatnák magukat az élők is, de ők ellenállnak. Tele vannak takargatnivalóval. Az önfeladás: önfelfedés. Isten ments, még kiderül róluk valami roppant léthazugság, és rájuk szakad a plafon. Nekünk se felfedni-, se takarnivalónk. Takaró vagyunk, lepel, fedél és földem. Se mi magunk, se én: ugrás nélkül elértük a plafont! Nem kell vödörrel húznunk tudatba tudattalant, de kíváncsiság sincs bennünk, hogy vajon mi zajlik ott alatt; nem akarjuk tudni, mi van mással, mi van velünk. Az élők sokért nem adnák, ha tudnák, de nem fogják, tőlünk biztosan nem, mi nem mondjuk meg nekik. Az ajándékozásról is letettünk, nincs rá alkalom. Se napok, se naptár. És mint halott olyan tudatot se kaptál, melyről nem tud a hordozója, mert egy árny ugye nemigen hord semmit, lóg rajta néhány rongya, a napok romjai, az élet romja; vannak, akiken kedvenc öltönyük feszül, na meg, mint rajtam, a kedvenc kosztüm, de ez nem fed el semmit, alatta semmi sincs, maradjon köztünk. Egy árny alatt nincs semmi. Nem kerül alá semmi. Nem rakódik rá semmi. Mi vagyunk a végső, az árny után nem jön semmi, utána nincsen semmi, se fölötte, se alatta. Ha a tudattalan a tudat sötétebbik fele, és mi a világos felétől megszabadultunk, akkor talán tényleg a tudattalan lakik az árnyban, bár ennek sem lehetünk tudatában, mint ahogy annak sem, hogy kik vagy mik vagyunk. Én sem mondhatok erről többet. Elég a zajból! Csönd legyen! Énekes, állítsd le magad! El vagy tájolva. Hallod, te szégyentelen? Te ordító csecsemő! Zavarsz, hallod? Nem, dehogy zavarsz, minket már semmi sem zavar, de jobb lenne, ha elmennél szépen haza, vissza oda, ahonnan jöttél, térj vissza, de ne hozzám, én se

akarok visszatérni hozzád! Minek fokoznád? Mi vagyunk a sötét, és te széthajtod a sötét függönyét. Nem óhajtunk felvilágosítást, már felvilágosultunk. Bár jobb lett volna, ha nem. Nem mintha ártanál vagy sértenél, mindegy nekünk, hogy rárántasz éppen vagy mitesszert nyomsz ki magadon, nincs az a hatalom, aki megmagyarázná annak az eszementnek, aki ott álldogál melletted, hogy mi a különbség a spermacsapódások, az énekvonítások és a faggyúmirigy-elzáródások között, mint ahogy azt se látja szegény, hogy a bőr pórusai és az én pinám között bármiféle különbség volna. Lyuk-lyuk. Mit mondott az íkúcsoda? Verd a farkad, mindegy hova. Ugyanígy nem teszünk különbséget mi se élő és holt között, mivelhogy különbségek minálunk nincsenek. Lyuk-lyuk. Árnyék-árnyék. Nincs mögötte semmi. Nincs mögötte senki. Nem lát mögé senki. Szóval játszatsz, amíg olyan fekete nem leszel, mint mi, attól még nem leszel árny, de bármi leszel, nekünk az is semmi, nekünk az se számít. Ahogy te itt fellépsz, ebben amúgy is mellékszereplő a zene, melletted mindenki csak mellékes szerepet vihet, maximum hangaláfestést adhat a tömeg vágyainak, ezek csábításra várnak, és nem hatnak rájuk, csak a legprimkóbb ingerek: hererázás, üvöltés, heremarkolászás, vadállati üvöltés. És kész. Neked ennyi, részedről ennyi, megértettem. De minket ez kevésbé bolygat meg, mint amennyire felbolygatod vele az élőket, a végén hangosabban üvöltenek nálad, adnak a sikítófrásznak. Na igen, a szokás hatalma. A dalnok tudja, hogy ez kell, ezért nem is változtat, mindig ugyanazt csinálja. Tudja, hogy ez kell, de nem is tud mást. A dalnok sorsa az állandó ismétlés, nála pont olyan ez is, mint a kefézés, csak a csajok tépik le a ruhát magukról a sztenderd angol dumáktól. Otthon utánanyálaznak a szótárban. Nekik a dalnokduma isten szava. Sírás, sikítás, bugyiázás.

Nekünk halottaknak azonban nem kell ismernünk egymást meg senki mást sem, mi felszabadultunk, szabad árnyak vagyunk az árnyak szabad birodalmában. Már nem tudjuk, kik vagyunk, nem létező tudatunk akár másvalaki tudata is lehetne, nekünk az is mindegy volna, fel se tűnne, mert ugye mi nem tűnünk fel és nem is esünk latba, mi vagyunk az árnyak birodalma. Ennek az országnak nincs vezetője, itt van még ez az idős házaspár, ők félig oszlásnak indultak már, úgyhogy a keselyű, ha valódi prédáját túl távolinak érzi, beléjük tépdés időnként, beléjük, másokba, bárkibe, nem láttam, kibe. Itt semmit se látni, itt nincs látnivaló. Nincs esemény. Valami zajlik, valami laza áram, esemény nincs, csak vonulás. Egy árny simán el lehet magában, vezető nélkül. De az összességnek sincs szüksége vezetésre. Kinyújtózkodhatnak végre mind külön vagy együtt, azelőtt a test diktátumát kellett követniük,

fejleszthették magukban a testtudatot, erre voltak mindenféle gyakorlatok, már nem követik ezt a rezsimet. Mindegy, hogy rendesek vagy hanyagok, összehajtvá fekszenek vagy összegyúrten, mint koszos törülközők, a sötét űrbe hányva; itt minden helyzet ünnep, boldog alkalom az örök egyformaságra. Bennünk már nem zajlanak lelki folyamatok és az sem érdekel már minket, hogy milyen folyamatok zajlanak a kinti világban. Ha azelőtt még zajlott bennünk lelki folyamat, mivel életünkkel nem tudtuk fedésbe, összhangba hozni, ezért előttünk ismeretlen maradt, most viszont nincs mit mivel fedésbe hozni, nincsenek folyamatok, nincsen élet, most mi eredményként a semmit tudjuk csak kiadni. Egyetlen összefüggő árnytakarót alkotunk, egymást keresztezve, így-úgy takarva, fedve, de nincs mélytartalom, amit felfedhetne a tudattalan, mert tudattalanunk sincsen. Mindebből mit sem érzünk, semmit sem érzünk, nem érződik egymást fedésünk, egymásra vettetésünk, a közös présünk, mikor százával heverünk egymáson, árny az árnyon lévő árnyon, annyian, hogy csak na, tömérdek sokan, de mégse túl sokan és mégse túl sokaknak, csak a hiányuknak, a hiányunknak, mi vagyunk a hiányzók, a magánzók, mert annyian már, akik hiányzók, mi nem érzünk, és nem érezzük, hogy nem érzünk, és azt se, hogy mit nem, mert nincs helye a tudatunkban, az öntudatunkban pedig, ami nincsen, végképp nincsen, öntudat, mit értettünk ezen a kincsen?, mennyit figyeltük, hogy meghalljuk, mit kell tennünk, hogy „ön” lehessünk, minden szinten, mi magunk, amivel felállhatunk, kiállhatunk, kiálthatunk, az ösztönünkre hagyatkozhatunk, belőle ént fabrikálhatunk, kiállhatatlan ént; de jó hogy ez már nincsen, főnyeremény, hogy nincsen én, amúgy semmi remény, de ez főnyeremény, többé nem kell lenni én, nem kell lenni, a nemlét ködtengerén fölösleges az én, elég a semmi, az ént pedig első dolgod letenni, leadni a ruhatárba úgy, hogy nem kapsz róla bilétát. De mért is kéne biléta róla, mikor az egész „ön” leadva végre, le a „magunk”, nem érvelünk többet érte, nincs különféle tudatállapotunk, nem is vesszük figyelembe, az én pedig többé nem énkedik, nem húz és vonz, nem rúzs és lonc, nem veszünk meg érte, nem figyeljük, sötét van, és ha árnyakat vonzunk hozzánk és ránk, nem érezzük őket, és ha érintkezünk, minket az sem érint. Testek tonnái melóznak azon, hogy végre érezzenek, mi nem, mi nem melóznak és nem vagyunk. Ismeretlen mélységeket sem tárunk fel magunkban, mivel hiányzik belőlünk mindenfajta mélység. Laposak vagyunk, laposak, végre puhák és tök laposak, összehajtvá, összegyúrva, kinyújtva vagy feltekerve, mindegy. Érzékszerveink nem igazítanak el minket többé, semmire sincs magyarázat, és nincs, aki magyarázna, mert ha volnának is, érzékeink itt nem tudnának mit mondani nekünk. Egy árnyéknak egyszerűen nincs érzéki tapasztalata.

Az, hogy valaki rálép, ráfekszik, vagy ő maga heveredik le valahová, ez nem eredményezi tudatállapotok sorát, ez egyszerűen semmi, annyi, amennyi: semmi. Az énekes még mindig itt áll és énekel! Felfoghatatlan! Úgy terülünk el a lába alatt, mint egy szőnyeg. Észre se veszi, hogy egész idő alatt rajtam áll! Nem sejti, milyen közel vagyok, el se tudja képzelni, hogy ilyen közel legyen hozzá, akit szeret, és ő ne vegye észre! Csillogó-villogó ingerekbe, a legragyogóbb színekbe burkolózott, ő az egyedüli, akinek ez itt sikerül, de mit ér vele? Itt minden szín szürkére fakul. Próbaképpen forgolódom egy kicsit a lába alatt, helyrezökkenek, nem is érzi, nem is sejti. A hülye kutya, soha nem etetik, fogalmam sincs, miből tartja el magát, nyilván abból a kenőpénzből, amit azoktól kap, akik nem akarnak árnyak lenni, de hiába adják neki, nem érnek vele semmit, mert abból a pénzből, amit a szemükre tettek, már vett magának egy adag kenőmájast, szóval ott áll az a hülye kutya, összes pofája tátva és leesett az álla, én nem látom, de el tudom képzelni; még inni se akar, azt is elfelejtett, és persze a mobilját is elfelejtette elkobozni az énekestől, pedig az lett volna a dolga. Nálunk nincs testszkenner, mert ide nemigen jön olyan, akit át lehetne világítani. Egy árnyéknak nincs mélysége ugyebár. Az a néhány, az a maroknyi árny, nem értem, hogyan tudják itt tartani magukat, szóval azok, akikben még van némi aktivitás, mert igazából még nem haltak meg, csak kvázi halottként vezekelnek, és bizonyos felsorolásokban szerepelnek, másokban nem, mások a halottakra felügyelnek, de ők maguk nem halottak, ám ezek is teljes passzivitásba merevednek, vagy éppen teljes aktivitásba mennek át, nahát! De akik csak félig azok, időnként azok is olyanok, mint a rendes árnyak, csak rájuk válogatott büntetések várnak, mint rugóra, arra a végzetre járnak, hogy soha ne teljesüljön, amire vágnak. Tó vize húzódik el, szikla visszagörög, láng-hullámok: ölnek? ömölnek?, nem is tudom már, most, vagyis örökkön örökké, továbbá zúgó kövek görögnek, valami erdőben mint őrzöngők pörögnek, főleg hozzánk képest, akik nem pörgünk, nem hörgünk és nem hóbörgünk. Lehet, hogy a kövek is hamarosan üvöltésre fogják. De ez légyzümmögés lesz azokhoz képest, akik a fenti világot teleüvöltözik, telesikoltozzák. Nem csodálkoznék, ha a kövek egyvégtében üvölténének, akárcsak az Eumeniszek, akik tulajdonképpen soha be nem fogják. Ezeket a köveket, akárcsak a lányokat, el is lophatják tőlünk, de persze, nem lopja el őket senki. Leltárba vannak véve. Megmaradnak nekünk. Itt az áll, hogy új árnyak lengé rajából lépek elébük, fájó sebem fékezi léptem. Hangsúlyozni szeretném, hogy ez így nem igaz. Aki leng, az nem lép. És nem fékez semmit és nem fékezi semmi. Ezt csak az álhalottak képzelik így, akiket az árnylétből kiakolbólitottak, ők nem halhatnak meg rendesen, nekik dolgozniuk kell.

Ők persze hogy másra se vágnak, mint hogy végre nyugtuk legyen. És irigyelnek minket. Az élők irigyelni fogják a holtakat, a félig halottak pedig még jobban irigyelnek minket, mert ők az élőkénél jobban tudják, milyen remek a halál, milyen nagyszerű lesz majd azután, ők ugyanis soha nem részesülnek a legcsodásabb sorsban, abban, hogy senki sem szereti őket. A legnagyobb pedig s a legszebb: hogy nem szeretünk s nem szeretnek.

Ha rendes árnyak lennének, mint mi, ez a Sziszüphosz és Tsai cég, akkor nem lenne ennyi munkájuk. És nem a szervbeszéddel élnének, nem az örület testnyelvén beszélnek; hiszen abba, hogy nem halhatnak meg, de nem is élhetnek, csak bedilizni lehet. Hipochonder nyelvük kiszolgálja őket, ők pedig a szikla, a hullámvész és a megölt férjek kiszolgáltatói; a nyelvük azt sugallja, hogy a rész áll az egész helyén, Sziszüphosznál a szikla, Tantalosznál a víz, a Danaidáknál a korsó, ők már rég bediliztek, mert nekik még úgy-ahogy megvan a testük, és azt szorgosan mozgatniuk kell, minket viszont nem mozdíthat semmi, nem, csak még egy test ne legyen, isten őrizz, úgy értem, egy második, elég volt az első, de nekik még megvan, hajaj, már mióta, sőt, elárulom önöknek, most már meg is marad, örökkön örökké, igen, köztünk, árnyak közt előbb-utóbb mindenki bedilizik, de ennek a pár embernek még megvan a teste. A fejük helyén már nesze semmi, fogd meg jól, de lejjebb még találni húst rajtuk. És mit mond ez a három félig se élő, meghalni se tudó test itt, mit mondanak nekünk? Háromnál sokkal többen nem lehetnek, de nem látom őket jól, mit mondanak? Azt mondják, máshogy kell állnia, mármint az énekesnek, máshogy odaállnia, kiállnia; jó kiállású, álljon csak ki, de úgy, mint aki parancsra, ne úgy, mint aki magától, az élők közül el se szólíttatva; na de mit tegyünk, ha egyszer itt van? Vegyük úgy, hogy igenis ideállították. Ideállította őt az élet, de el is fogja mozdítani innen, amint rájön, mi a helyzet idelejjebb, ezen a földalatti állomáshelyen. Ő nem tartozik az árnyak közé, sem a munkát végző, félig élő árnyalakok közé. Akkor hát hova? Mit mond az a három, az a három eszement, köztük a kutya, mit mondanak arra, aki egyszer csak ideállt és még csak meg se krepált? Végre egy hasonszőrű, mondja a három örült, végre egy magukfajta! Régen milyen jó volt, most milyen közönséges, mondják az énekesre ők, egykor lelkes koncertre menők. Most az lesz, mondják, hogy a saját képére formálja majd a mi árnyainkat, durvára, faragatlanra, olyanra, mint ő, ha hagyjuk, hogy megcsúfolja vágyainkat, ilyen közönséges, ilyen tahó lesz minden árny, ha ez itt marad, ilyen harsány, ilyen torka-szakadt, ez nem járja, ezt nem akarjuk, menjen innen ez a holtakra süvöltő, bálgúnár költő, aki úgy áll itt, mintha fölöttünk állna! Nem kell hozzá jó, aki előre lát, őt fogja majmolni az egész alvilág, árnyak, árnyképek, és azok is, akik még úgy-ahogy élnek, ahogy mi, minél tovább fogjuk hallgatni, annál inkább majmolni fogjuk, hogy olyanok legyünk, mint ő, pedig, pedig, aztán jön a Csillag születik, megint, megint, az off műsíkolyokkal kísért fellépéseink; ez az énekes mindenkit átvert, először adta a bálgúnárt, a jól neveltet, miközben folyamatosan ontotta magából a szennyet, a lelke durva, a hangja hangos, mindenütt ő szól, ő árad, nyálás üvöltése mindenent átthat, és mi átvesszük ezt a

nyálat, ha tovább hallgatjuk őt, még suttogva is bőgni fogunk, úgy átragad ránk ez a kurva közönségesség, a megjátszott énekesség, hiszen ez az orkán, amit kiereszt a torkán, elzárja előlünk a fényt, mely megválthatna árnyékéletünktől. Nem, mi nem kérünk ebből! Nem kérhetünk! Ki vágyik erre? Van itt valaki, aki erre vágyik? Merthogy én nem! Mi árnyak maradunk, ellenállunk a nyálnak. Forgatnánk ám a szemünket most, ha tudnánk.

Mindenesetre hogy bármit gondolhatnánk, sőt bármit tudatosan tudnánk, hallanánk vagy látnánk, azt nem mondhatnám, semmi esetre sem, inkább hogy semmit, és ha bármit, hát azt is csak képzelegve, mert látni látszik, hogy mintha kornyikálna, hagyatkozunk a képzeletre, da hallani nem halljuk, nem azért, mert nem akarjuk, nem tudjuk!, csak azt, hogy hallanánk, ha hallanánk; szóval mi tudatosan nem gondolkodunk, s ha mégis támadna bármilyen kósza gondolatunk, kinyilvánítására, gondolatnyilvánításra akkor sem lennénk képesek. Minket, árnyakat, elkerül minden gondolat. És ő még mindig énekel. Ha nem látnám, illetve, ha nem képzelném, hogy látom, nem hinném el. De hát nem látom, úgyhogy el se tudom hinni. Ahol megszűnt a lelki élet, ott a hiánya sem érződik már, és ennek semmi köze ahhoz, hogy bennünk semmi tudatos nincsen, hiszen akinek nincs tudata, annak lelki élete sem lehet. Egy árnyak már semmije sincsen, de azért jól érzi magát, ha nem is a saját bőrében, mert az sincs neki. A halálba vivő utat, amin mindenki végigmegy valamikor, mi éppen most, nem kell már lerövidítenünk, és meghosszabítanunk se szabad már, mindegy, hogyan, egyáltalán: nincs semmi, amit nekünk még kellene.

Nem rajtunk áll, hogy az énekes rajtunk áll, ideleenn már nincs olyan, aki őrá állna, ez a helyzet, mindenesetre úgy áll a mi árnyszőnyegünkön, mint túlevélavaron a fenyvesben, és nem érez semmit, azt sem, hogy moha-, zuzmó- vagy repkényszerű valami, azt sem, hogy nyirkos vagy száraz. Semmit. Énekel. Azt hiszi, elér vele valamit. Még ha engem ki is tudna vinni innen az énekével, el nem tudom képzelni és az alvilág minden kincséért sem vágnék rá – milyen más lenne, ha rajtam állna, hogy az én kedves árnyékomma válhatnék, az én egyetlenemmé, nem az ő árnyékává – ő persze örülne, ha megint lenne egy magánárnyéka, ismerem őt jól, nagyon szívesen elfogadna újból árnyékának, csak hogy ezúttal olyan árnyék volnék, aki mögött nincs háttér, akinek nincs súlya, akinek nincs teste, olyan árnyék, aki nincs magánál, de másoknál sincs, az árnyakat kivéve, és én, én, én! Lám, lám, a végén. Az énekes azt képzel, amit képzel. Mindenesetre nem jobb egy árnyék, mint ha ezer nap ontja a fényét, hogy azok a műszempillás libák nézzék, ők nem csukhatják be a szemüket, nézzék, amíg a

szemgolyójuk ki nem olvad, és a bőrük olyan feketére nem ég, mint perzselés után a disznó; belenézni ezer napba, mikor egy is bőven sok! Nem. Ebből én nem kérek! Fény? Kell a fenének! Egyet hadd kérjek: színét se lássam a fénynek! Én árnyékban akarok maradni és árny akarok maradni. Az énekes tényleg azt képzelem, hogy majd megesz a fene, hogy vele mehessek, hogy egyébre se vágytam, mióta meghaltam, csak erre. Azt hiszi, alig várom, hogy árnyléteimből kiváltson és megint a hatalmába kerítsen, megszelídítsen, hogy innen kifogjon és végleg befogjon. Csakhogy én cseppet sem vágyom arra, hogy megint megtérjek magamba. Inkább a temetőnek fedjen hantja, nem bánom, ha a dózer kiforgatja. Én nem vagyok az a vendégfogadó, ahol nekem megszállni volna jó. Az énekes azt hiszi, árnyamnak nincs más vágya, mint hogy az ő testének legyen az ágya. Test? Csak ma érkezett a friss áru, de már el is kapkodták, jöjjön el holnap, mikor az új szállítmányt hozzák! Reméljük, elnyeri a tetszését. Hogy én ezt akarom, gondolja ő, semmi egyebet, el se tudja képzelni, hogy más is lehet. Pedig ez is elég izgi: én lenni és nem lenni! Ennél pompásabbat nem is kívánhatnék, csak hát ez lehetetlen, higgyék el nekem.

Ő meg csak énekel és énekel, és nincs láthatatlanná tevő süveg a fején, ő az egyetlen látható egyén, egy én, nem árny, és mégse vesz észre, mégse lát meg, nem látja, hogy nézek ki most, persze hogy is látná, itt nincs olyan, hogy kinézet, ez jó!, dehogyan kell nekem még egyszer test, csakhogy ő ebbe nem nyugszik bele. Láthatóan nem elégedett. Ez jellemző rá, ő sohasem elégedett. Maga a megtestesült elégedetlenség, viszont egy árny nem lehet elégedetlen magával, nem mintha elégedett lehetne, az sem adatott meg neki. Árny, semmiből szőtt árnyék, amely magában áll, a hozzátartozó test nélkül, esélye sincs, hogy bárhova vessék, hogy bárhová essék. Semmi sem adatott meg neki. Megérett rá, hogy sötétség legyen, névtelen árny, hangtalan név, testetlen árny, semmitlen test, a semmiben. És az énekes énekel. Mondhatnám, egyre hangosabban, azt hiszi, így gyorsabban megtalál, ami teljesen értelmetlen. Ő csak akkor lép fel, ha bomba formában van. Sosem zendít rá előbb. Megmutatja, mije van neki, tesz egypár csipőmozdulatot, hogy föl húzza azokat a sikítózó kis pisiseket ott kint, valahol biztos lesben állnak, elbújtak, de leselkednek, ismerem őket, soha nem adják fel, soha, várják, hogy kivágja eléjük a farkát, hogy felvágjon vele, a bármikor bevetésre készszel, és most úgy csinál, mint aki mindjárt megint az arcukba spriccel, igen, az énekes érti, mitől szenvednek ezek a baszatlan kis piccsák, ezek a cuncimókusok, még ha ő maga egy napig sem marad baszatlan, ráz, ráz, ettől rájuk jön a sikítófrász, abban nagyok, és

ő is nő, az övé is egyre nagyobb, szemmagasságban celebrálja nekik a szent áldozatot, magasba emelve a tagot, aztán jön a rendőr és elzárja a szent tárgyat, kérem szépen, íme, az énekes, ez a csípeje és ez a farka, ez meg a pucér fenéke, szinte semmi sincs rajta, egyék és vigyék, és ő úgy tesz, mintha tényleg az volna, mindenki étke és közös falatja. Örömmámor, sikítozás, még nagyobb sikítozás, egyetlen artikulátlan üvöltés már az egész cuncimókushalom, igen, az esemény nagy reményeket kelt a gyerekszobákban, de nem a másvilágban, reményt arra, hogy még több kijöhet belőle, bár senki sem tökéletes, van, aki csak egy férfi, de mi így együtt, mi így együtt, mi a lehetetlent is megkísértjük, még, még, határ a csillagos ég, sikíts, sikíts, lárva az arcunk, hevül az orcánk, sírástól vörös a szemünk, ökölbe szorul a kezünk, sikíts, sikíts, annyira tapsolunk, hogy a puncink is tapsikol, fent sikoly és lent sikoly, ami fönt be, az lent ki, vagy fordítva?, az is lehet, de valahol ki kell jönnie, na jó, felosztjuk egymást közt az énekest, máshogy nem fog menni, addig úgyse nyugszanak, mindenkinek egy kis falat, nem, nem ez! nekem inkább az kell!, ááá, eee! Mi vagyunk a tömeg, engedjétek hozzám jönni a gyermekeket, igen, már itt is vagyunk! Tapsikol a puncink, de jó, itt zsong, itt kavargó belül a dolog, magával ránt, és maga is forog, belül viszket és mozgat az ének, mintha megállás nélkül csikiznének, gyerünk, sikíts, ilyen még soha nem éreztünk, szuper, és nem is kell hozzá az arcunk, mozdulatlanok vagyunk, csak a szánk van nagyra tátva, az az édes cicamókus szánk, ő meg, az énekes megint szerkót vált, üvölt, nem kéne ennyire, lehet kisebbet is, az is elmenne; ha nő lenne, nem lenne ekkora, de nála egyre nő, mindig nagyobbra, ott dönget a színpadon, toporzékol, pedig nem fogoly, szabad, csak önmaga rabja, teli szájjal tombol, és teli csipővel, nem, azzal rángatózik, rángatózik és ringatózik, egyik mozgás a másik ellen, mintha valami harc dúlna benne, valami küzdene benne azért, hogy zenévé váljon. Baromi jó zene, nem kétséges. Szuper! Sikíts! És baromi jó az énekes szerkója is, az egész úgy, ahogy van, baromi jó. Ha mondjuk, látna engem itt, ebben az árnyékvilágban, nyilván azonnal megfogná a kezemet, engem is össztűz alá venne, és én is úgy remegnék végül, mint a kocsonya. De ezeknek a cuncimókusoknak a zene mellékes, mellékszereplő csupán, ráadásul még otthon is kapnak a kis puncipengetők, a mamájuktól, mert későn mentek haza a koncert után, a fenekükre vagy két nagy frászt, na, most sikíts! Ilyen a vágyviláguk, ezért csábíthatók el újra meg újra, de ha a vágyuk lecsillapulna is, ők maguk soha. Ezek a kislányok, akikre a legegyszerűbb ingerekkel lehet hatni, hiszen ők maguk is olyan egyszerűek még, ezek a cicababák látják, hogyan lehet tombolni az ártatlan hangszereken, és másra se vágnak, mint hogy maguk is ilyen

hangszerek lehessenek, ott lebegjen fölöttük egy ujj, aztán csapjon beléjük és tépje fel őket, mint a levágott csirkét, hú, van dolga bőven az énekesnek, önök csak ne irigyeljék! Ezek a csajok, még a hátukon a pihe, csak arra várnak, hogy valaki, persze legjobb, ha egy énekes, mindegy melyik, úgymint megteszi valamelyik, előkapja végre a farkát, jó lenne bármelyik, de bármelyik másik is megtenné, csak az a lényeg, hogy énekesé legyen, annál nem adják alább. Az a fontos, hogy énekes legyen. Nem mintha meg tudnák különböztetni valaki másétól, nem érdekes, az a fontos, hogy énekesé legyen és nem másé. Elnézést, csajok, de ebből most nem esztek. Azt mondják, az énekes engem keres, nem titeket, sírjál! A közönségét keresi, és hát az, mit tegyünk, mindenekelőtt én vagyok. Én, az első számú közönsége, ezt szokta mondani mindig. Nyissátok ki végre a szemeket! Egyikőtök se azért ragasztotta fel a homlokára a szempilláját, hogy lássátok a napvilágot. Más nem fogja nyitva tartani helyettetek! Mért keres még mindig engem, merül fel bennem a kérdés. Pont engem! Hát nincs neki épp elég, ennek a szégyentelennek? Egyáltalán minek kell neki bármi, aminek nyílása van, minek kellene neki a nedvező és kidörzsölt szemek, az eltüntetett zacskók, a csak azért előretolt csípők, hogy a cicák valahogy érzékeljék végre, mi mindent nem kapnak meg, de megkaphatnának, ha egyszer a tisztesség kedvéért lemondanának arról a hatalmi ambíciójukról, hogy mindenestől elnyeljük ezt az énekest, leszámítva a felszerelését, nem, felszereléssel együtt!, igen, beszárás, hogy ezek a csajok mekkora félelmet tudnak kelteni, az énekes összeszarja magát a félelemtől, senkitől nem fél úgy, mint tőlük, tudom, és egyáltalán minek ezeknek a pinacikáknak a hatalmi ambíció? Na, hát azért, mert ők nem én. Mert ők nem árnyékok. Mert el se tudják képzelni, milyen az árnyék, kivéve délben, a tűző napon, mikor kinn vannak az iskolaudvaron, és a lehegesztett, leragasztott csomagolást tépik fel azzal a valamivel, ami már előbb létezett, megvolt, mint hogy ők meglehetettek volna az uzsonnájukkal. Azt gyorsan elnyelik, bekebelezik. Egyáltalán mit akarnak csinálni az énekessel, ha a karmaikba kaparintják, és sovány combjuk közé, babahasikájukra szorítják? Meg fogják vajon találni a tépőszalagját? *

Az én dalnokom, aki mindenkit és mindent megkap, amit csak akar, és ha azt mondom, hogy mindent, akkor tényleg, mit csinál az én dalnokom? Csak az én távolodó lépteimet figyeli, és azokat se hallja, mert ugye egy árnyék nem lépked, nem jár; siklik, vagy inkább kisiklik, nem tudom, mit csinál az árnyék, bár én is az vagyok, úgyhogy nem értem. Az énekes az elhangzóra figyel, arra a halkuló hangra, ami én voltam valaha, de közben ő maga olyan

hangos, hogy azt se hallaná, ha a háta mögött felrobbanna egy másik gitár. Minek neki bármi, amikor megvan mindene! Minek kellek neki én, minek kell neki saját maga? Én nagyon messze vagyok már és ott is maradok, a távolban, ezek a belső lépések kísérnek, de engem nem visznek előbbre, mint őt, a sikerhez vezető úton, engem nem visznek sehová, hogyhogy nem érzi? Így megalázkodni, nahát! Frászt alázkodik, ilyen alacsonyan áll eleve. Az énje már nem vizsgál semmit. Csak az számít, hogy engem visszakapjon. Már nem is gondolkodik. Persze nem is hallaná a gondolatait, akkor se, ha azok ösztűz alá vennék, olyan hangosan énekel. És ha látna, se látna meg engem, ahogy itt áll, hatalmasan, mint egy isten, felmagasodva, mint egy hérosz, harsányan, mint egy tömegember, pont úgy, mint mi valamennyien. Vissza akar kapni, úgy tűnik, nem, ez teljesen egyértelmű, különben hogyan hatolt volna be ide és miért; előtte nem marad zárva ajtó-kapu, neki nem lehet nemet mondani, el akar vinni, úgy tűnik, ha kell, akár árnyékként is, nem tűri, hogy bármit is elvegyenek tőle. A sírból is feltámadna, ha kell, meggyőződésem. Ő nem törődik bele. Kérdés, hogy tényleg azért gyászol-e, mert engem elveszített, ahogy itt kérkedik vele. Világéletében ilyen nagyhangú kérkedő volt. Valójában azért gyászol, mert saját magát vesztette el, mert oda kellett adnia valamit, mindegy, mi volt az; olyanról, hogy szerénység, ő még sose hallott. Olyan nincs, hogy tőle elvegyenek valamit. Olyan nincs, hogy ő elveszítsen valamit. Ilyen nincs. Ő halad előre, de hogy valamije egyszer csak elmaradjon mellőle, olyan nincs. Én most árnyék vagyok. Ezen nem lehet változtatni; az vagyok, ami levettetett és levált, a tátongó mélység, az anyag anyagtalanul, az énekes arra gyúr, hogy ami széthasadt, újra összeforrjon, addig ugat itt, amíg el nem hessegeti a halált, a kutya már el is némult, tőle hangos a túlvilág, vajúdnak a hegyek, az árnyékból előlép a jövőm, és lám, az is csak árnyék, árny az árnyal, árnyak a köbön, és egyik se szárnyal, hogy általjusson, majd alábukjon, de egérút sincs, se föl, se le, ahová továbbfúj majd a nemlét szele, még kevésbé kijárat, semmi, semmi, amivel azt, ami vagyok, el lehetne innen fuvarozni, bár valahol alighanem komoly lóerők állnak, az énekes azt hiszi, azokkal elvontathat, és odébbállhat velem együtt, mert hát hiába, elsősorban magunkat szeretjük, és én a sorban csak őutána állok hozzá a legközelebb, de így is csak olyan hozzátartozója volnék, aki már nem tartozik hozzá. Ő persze nem volna ő, ha ezt elhinné. És ha ő ugye imádott úrnőjét keresné, engem, mármint azt, aki és ami voltam, ő ugye meg is találná, naná, még árnyalakként, még árnyékformában is. Arra ugye senki más nem tehetné rá a kezét. Más árnyékát senki nem szerezheti meg, az énekes pedig engem akar; lehet, hogy azt gondolja, én az ő árnyéka vagyok, hiszen annyira szerénytelen,

nem egy kisember, csak pont olyan, de ezt ő nem érti. És csak itt pont olyan. Nem, ő nem árnyék, ahhoz meg kéne várnia, hogy lemenjen a nap, de ő ezt soha nem tudja kivárni. Akkor rájönne végre: az árnyéknak nincs énje. Az árnyék AZ én.

Ennek ellenére, mi már soha többé nem fogunk közeledni egymáshoz. Az énekes rám vetheti magát bármikor, igen, én fekszem alul, ő nem fogja észrevenni. Miért akar elhozni olyasvalamit, ami anélkül is örökké létezik? Árnyékot készletezik? A többi árnyék is kell neki, azokat is akarja mind? Megvannak még neki mind? És mit akarnak: közösen rám rontani? Vagy órá? Akkor nagyon csodálkoznának! Akkor ők is abba a feneketlen mélységbe zuhannának, ami egy ilyen árnyék. A semmibe. Zuhanni taláломra, egymáson át a káoszba. Az árnyék semmi, mondtam már, ilyen a természete. Mi idelent mind semmik vagyunk, ezért nem kell félni a halottaktól. Nincs hatalmuk, ők az éjszaka, ők a sötétség az ablakon túl, még felkelni és lenyugodni se tudnak. Semmit se tudnak, nincs tudattalanjuk, és nem ők a tudattalan, mert az csak a tudaton volna mérhető, egyik sincs a másik nélkül. Mi már eltávoztunk. Mi árnyak. Mivelünk végeztek már. Olyan félreértések vagyunk, amelyeket soha nem érthettek, így se, úgy se. Különböző okokból végrehajthatatlanok vagyunk, mint azok a feladatok, amelyeket senki nem ad fel. Minket nem vizsgálnak, és nem is engednének vizsgára. Egyikünk sem óhajt semmi szín alatt mások tudatának tárgya lenni. Semmi, semmi, semmi. Az énekesnek legfeljebb attól kellene félnie, hogy idelent köd és sötétség van, tőlünk nem kéne félnie, a semmitől minek, de ezt ő nem tudja. Csak béget utánam panaszosan. Pont abba az árnyékba fekszik, amelyik én vagyok. Valami sugallat? Végre eszébe jutott valami? Legyőzte végre hajdani önmagát, a kisembert, akit úgy megvet? Azt hiszi, ezzel elviselhetőbbé teheti komor sorsomat? Azzal, hogy rám veti magát és miattam bömböl? Hogy jólesően kinyújtózik bennem és lehunyja a szemét? Hogy vigyáz, nehogy leégjen és rákot kapjon? Én sem érzek semmit, ő sem érez semmit, mégis ragaszkodik hozzá, hogy visszakapjon. Na, akkor jó mulatást! Ezt kívánom abszolút mindenkinek. Jó mulatást. Hogy az énekes hangot adhasson a kívánságainak. Nem fog elérni vele semmit.

Vadállatok ott lent a mélyben. Mondják nekem. Ha majd kígyószerűen siklom a fűben, hangos hangokkal fognak válaszolni. Már hallom is, ahogy üvöltenek, vicces, hallok valamit, pedig elvileg semmit se hallhatok. Vagy ez még csak a szignál, és én arra várok, hogy felvegyék? Mi ez? Oda a nyugalmam, a szívem nehéz? Fura, hogy az ember még így tud félni

a saját halála után! Pedig tudom, hogy most már nincs mitől félnem, még a félelemtől se, merthogy már nincs, ami félnem bennem, nincs már maga a félelem sem. Már semmi olyasmi bennem, ami fontos volna. Mit látok? Folyó, tó? Nincs kedvem leírni. Természet, dögunalom. Ha nem aludnám örök álmomat, most azonnal elaludnék. Akkor toljuk félre a hegyfokot, mondják, itt menjek be, ne tipródjak a bejárat előtt, friss árny, frissen fogott, menjek végre be, a való világba, a végérvényes sötétségbe; na jó, essünk túl rajta, már úgyis túl vagyunk mindenen. De az énekes oda is utánam jön majd, érzem. Ismerem. Ha rólam van szó, nem riad vissza semmitől. A végén még az árnyékom is kell neki, azt is a hatalmába fogja keríteni. Ami nem lenne túl megerőltető, mit mondjak. Az árnyéknak nincs súlya, nem tanúsít ellenállást. Miután fűbe harapott, már nem harap. Jobb hát előre menekülni, közben ügyelni rá, hogy őrizzük, ami még marad belőlünk, ezen az árny-gitten kívül, ami mindent beglettel, amit el akarunk tömíteni magunkkal, úgyse nagyon marad más. Kiköpött bennünket, amikor a fuvallata meglegyintett, a saját bűnösségünk. Így búcsúzik tőlünk körjáratán a vég, a végünk. Aki látta a szakadékot és sas-karmokkal karmolta meg, már nem vágyik másra, csak arra, hogy maga is szakadék lehessen, igen, egy árnyéknak azonban ez sem jelent gondot. Az árnyék mindenhová eljut. Semmi sem jelent gondot neki, az életet kivéve. Az árnyék hajtogatható, kavarható, felferhető, formálható és elengedhető, aztán megint visszaesik eredeti állapotába, ami nem is állapot. Énekekkel vajon felkavarható? Nem, ezt nem hiszem, de formálható és vele más is odaragasztható, az árnyék ilyen sokoldalú, és nem ismer akadályt, sötétben eltűnik, illetve dehogyan is tűnik el, nagyon is ott van, csak éppen nem tűnik fel, és persze az, hogy nincs gazdája, tényleg furcsa. Az árnyék vágya: hogy emberek közé keveredjen, ami elvileg nem lehetetlen, igaz, még senki se próbálta, és lehet, hogy nem is veszélytelen, tekintve, hogy ennyi témérdek ember már nemigen tudja egymástól megkülönböztetni az árnyékát. Az árnyékszerű létezés nem sok nyereséget tartogat annak, aki különbözni szeretne. Na de az árnyakat nem izgatja az ilyesmi, az árnyak gond nélkül egymásba olvadnak, szétválhatnak, vagy éppen mások alakítóivá válnak, persze az alakítás csak nagy vonalakban megy el, kit érdekel, az árnyak nem jók, nem gonoszak, és ha a gonosz erő volna történetesen, megvetnék mélységesen, de az unalmas jót is dettó. Ez az igazság. Lehet, hogy az alvilág helyett egy pop koncertre kellene mennem? Ott senki se venne észre semmit. Úgy volnék ott, hogy ott se volnék. Kezek nyúlnak értem, állatmancsok? Testrészek? Tisztán szellemi tevékenységek? Lelki anatómiám részei? Nem, itt már se részei,

se egészei. És főleg semmiféle lélek. Anélkül is elvergődtünk valahogy ide, elég messzire. Most itt vagyunk. Rengetegen.

Itt csak ő van. Még itt van ő is. Hát itt van. Idejött. Nem tudom. Fogalmam sincs. Az agyamnak nincs fordítóprogramja semelyik testrészhez vagy lelken belüli folyamathoz. Ha volnának még bennem ilyen lelki folyamatok, akkor se tudnám, hol zajlanak. Hallom, hogy már semmit se hallok. Az előbb ugatott ez a kutya. Most elcsitult. Viszont hallom az énekest, azt hiszem, ő az, csak ő lehet, bár én nem tudom megkülönböztetni az egyes bandákat, nem vagyok szakértő, az is lehet, hogy ez egy másik énekes. De nem valószínű. Valamiből érzelem, hogy ez az enyém. Nem világos, hogy miből. Az arcát nem látom, a motívumait nem ismerem, az énekét nem hallom, csak azt hallom, hogy más hallgat, elhallgatott a víz bömbölése; ezt a harsogást olyan gyorsan megszoktam, mintha világéletemben bennem lett volna, mint valami fülzúgás, mindig jelenvalóan, ami csak akkor hagy ki, ha valami még harsogóbb szól, elszibbasztva a fület, elnémítva benne minden más hangot, minden tisztességeset. Pedig csak az jogos, ami tisztességes. És csak az szerez érvényt igazának, akinek van joga. A dög már jó ideje hallgat; az is kapkod a víz után? Azért, mert a víz visszahúzódik? Nem hiszem, az ő tálja mindig tele van rendesen, ezeknek itt úgyszincs más dolguk. Velünk, árnyakkal semmi melójuk. Mi olyan árnyászóanyag vagyunk, amit soha nem kell tisztítani, mert soha senki nem törli belé a lábát. Mi egyszerűen csak vagyunk. Már megszokták, hogy jelen vagyunk, miközben odafönt roppant zúrt, akarom mondani, úrt hagyunk magunk után. Csókokat tessék leadni, virágokat is, ajándékot nem veszünk át, nem kérünk semmit. Az a bőgés odafönt, a sírás, amit hallunk, mi az? Mi az a sikítozáshoz képest, az én dalnokomat gyűrűbe vevő lányokhoz képest? Fityfiritty, egy poszáta dala. Kinyitja őket, a magukat összepisilőket az énekes hangsugara, virág módjára fordulnak a Nap felé a pisiszekfűk, az persze küldeményüket nem veszi át, az árnyék-teremtő Nap semmit sem vesz át, semmit sem fogad el ez az elvakult vak, ez a harmatfelkapó, nem légykapó, sikíts, ez nem kibírható, sikíts, ahogy eddig. Kedvező széljárás esetén ezt még idelent is halljuk, vagy legalábbis elképzeljük. Az egyes emberek sírását persze nem hallhatjuk, de a rajongók sikítozását, ezt, azt hiszem, tényleg hallanunk kellene, már ha módunkban állna hallani bármit. A szikla hanyagul a háta mögé szórja a folyót, ahogy a babonás ember a sót, ez a folyó mintha kivérzene, de a vér nem árad felénk, nem hatol ide. Sírnak a vértelen árnyak? Nem, ez nem lehet, itt nem szokás vérezni, és nem szokott ömleni vér a szőnyegünkre sem,

mármint arra, amik vagyunk és maradunk, nem a mienkre, mert nem a mienk. Ha vérezni tetszene, fáradjon máshová! És hogy itt főnök lenne! Sohasem láttam még egyiket se. Hogy a holtakat holmi elöljárók terelik, mégis hogy képzelik? Ki parancsolhatna nekik, gazdájuk vesztett árnyaknak! Valamit akar az énekes, de nem hallom, hogy mit. Lehet, hogy nem is mondta. Ő már csak ilyen, mindig kér valamit, és először ki se mondja. Valahogy elgyalogolt idáig, még rajta a színpadi szettje, nagy lánccsörgés közepette, magát jól felajzva, felhergelve, hogy megkapja, amit akar, ahogy máskor. Meg is kapja, lefogadom. Előlép, különválik a zenekarától, lehámozza magát róluk, most olyan, mint egy gyümölcs, olyan ennivaló. És már tépik is ki egymás kezéből, mármint a héjat, még mielőtt a máz lejön róla teljesen. Vevők rá. A víz visszahúzódik! Ettől totál megváltozik a helyzet, a helyzetem. A víz nem egy popfan, ez kristálytisztá, már úgy értem, az itteni víz, tényleg csodálatos, lehet, hogy azért ilyen tiszta, ennyire élő, mert állandóan árnyak közt visz az útja? Az is lehet, hogy öntisztító program működik benne, van tűzfala, van vírusvédelme, ebbe a vízbe nem jut semmi ártalom, ide csak halottak érkeznek, de nem mennek bele, átkelnek rajta csónakon. Világos. Másként hogy jöhetnének? Valahol, nem itt, áll egy kerék, nincs párja, de ki akarna elutazni innen, kinek az árnya? Nincs kényelmesebb, mint az árnylét, ilyen nyugis helyről, mint ez, az ember hova vágynék? Meg vagyunk elégedve vele. Senki se kapdos utánunk, senki mohó keze, egyvalakiét kivéve, és ez, jellemző megint!, az énekes. Azt hiszi, minden az övé lehet, és ebben még nem tévedett. Azt hiszi, minden az övé, és ami már nem, azt visszaperli. A birtokos jogán. A mindenből nem hiányozhat semmi. Ha mégis hiányozna, nem tudná lenyelni, nem túrné, a szégyen hogy rajta ragadjon, fúriaként fúrná, hogy innen elragadjon, jogos jussát visszavegye végre. Azt hiszi, még mindig odavagyok érte. Azt hiszi, az itteni árnyak is olyanok, mint odafönt a megszádlult kiscsajok? Azt csinálhat velük, amit akar, és mindig megkapja, amit akar? De ha mi egyszer semmit se hallunk! Valamit persze hallunk, bár ezt valószínűleg nem lehet hallásnak nevezni. Lehet, hogy ez el is múlik idővel. A főnökök a szóra nem hajlanak, akik nem hallanak, azok vagyunk mi. A kiscsajoknak el tudja adni, hogy mindenki egyszerre az övé lehet, minket nem kábít el ezzel. Azt már, hogy ez a mechanikus dübögés, ez a kívánságsulykolás micsoda zenei fürtelem, nem is emlegetem, nem én, ezt a dübörgő hangmocsarat, ehhez képest egy árnyék maga a sokféleség, egy árny kivágása ollóval ezerszer izgalmasabb. Még mindig énekel, nem állították le, ez jelent valamit alighanem. Semmit sem ér el az énekével, a kívánságaival, vagy mégis? Ha az idegsejtjeiben tárolja őket, és nincs az alkalmazás zárolva, amivel letöltheti őket mobilra, mint legújabb

appot, akkor talán mégiscsak jut velük valamire, nem? Amúgy kívánságokkal itt nem mehet semmire, ha csak nincs olyan programja, amivel itt is megnyithatók. Mi értelme lenne itt bármit is kívánni, bármire vágyani, mikor itt semmi sem kapható már, mit kívánhatna magának egy árnyék? Több fényt, hátha hosszabbra nyúlik tőle? Á, csak az én dalnokom veri a nyálát, méghozzá a maga dölyfös, leereszkedő modorában. Jellemző! Vagy mégse? Mégis? Nem igaz! Idejön fentről és közli, tulajdonképpen boldogtalanul, mit hallunk abban a Queen-balladában, amit most játszik, azt kívánom, azt kívánom. Egyéb óhaj sóhaj? Ilyenek a zenészek, úgy értem, a zenészek már csak ilyenek, ilyen hogyishívjákok, közölniük sem kell, hogy mire vágnak, már csak úgy csöpög és csorog és folyik a padlóra, szerencsére nem a szőnyegpadlóra, az mi vagyunk, vagy ezer kicsaj tátongó lábközéből, úgy csattognak, mint a rák ollója, szét össze, szét össze, ezek valamit összeroppantottak, ezek az ollók! Micsoda kéjsóvárság, és tessék, még csak nem is látszik, az arcukon nem tükröződik legalábbis, az arcuk, már mondtam, lárvaarc, teljesen mozdulatlan, annál mozgékonyabb a lábuk köze, annál izgékonyabb, ami onnan bugyog, zubog és zuhog, ahhoz képest a folyó, ami bennünket idehozott, álmaim kiszáradt kicsiny ere, dehogy, álmaim sincsenek, mi vagyok?, a semmi tere. Semmi vagyok. Az voltam mindig is. Mondjam még? Hányszor? Csupa közhely a számból, mindenki futva menekül, ha hallja! Egy halom szar vagyok! Semmi. Abszolúte semmi. Mert még az se tőlem van, ami vagyok, vagy amit létrehoztam néhazkorban, még ez a semmi, ez sem az én művem, csődört, még azt se, csődöt mondtam. Hozzám képest ezek a lányok, akiket megvetek, mégiscsak gazdagok, legalább van bennük kéjvágy, ott lüktet a tagjaikban, éreznek valamit, akarnak valamit, a fény felé fordulnak, a fény az énekes, én nem forgolódhatok, totál függő vagyok, engedelmeskednem kell a fénynek. A fény függvénye vagyok. Szerencsére itt nincs. Nincs fény. A lányoknak az énekes a fény. Nekem nincs ilyenem. Már nincsen saját életem. A semmi, amit teremtek, nem tőlem van. Az enyém, de nem tőlem ered, nem az én trágyadombomon nőtt a semmi. Mit akar, aki lejött ide, hogy fölemeljen eleveneket és holtakat? Jézus! Az egyetlen, aki feltámadt, aki az én énekesemnél is híresebb, akinek híresek a cselekedetei, a szavai és a művei, akit az egész világ csodál. Ő is csak azért van, mert a mamája nem használt óvszert, ehhez képest eléggé beképzelt. Mi árnyak nem hódolunk a kívánságnak, ám ettől se tökéletesen boldogok, se boldogtalanok nem vagyunk. Nem vagyunk kívánságok, nincsenek kívánságaink, ki sem nyilváníthatunk kívánságokat, nincs mit kinyilvánítanunk, nincs nyílás, amin kiáradunk. Mi, kérem, nem vagyunk. Nem vagyunk örültek sem természetesen, mert azzal meg együtt jár a nyelv, az

Őrültek nagy energiát fektetnek a nyelvbe, úgy ápolják, mint egy virágskertet. Ők választékos beszédre törekednek, sok cikornyát is belekevernek, nagy energiát fektetnek a mondat szerkezetbe, de közben el-elkalandoznak, tekeregnek, mármint az őrültek, de mi, nehogy félreértés legyen, őrültek sem vagyunk. Mi nem mondunk semmit. Az én nyelvem semmi. A mi nyelvünk együttesen semmi. Mi nem teszünk és nem mondunk semmit. Mi vagyunk. Az őrültek mondatai, hiába igyekeznek összerakni őket akkora energiával, már építés közben összedőlnek, önpusztító mondatok, olyanok, mintha rakéták készülének, csak éppen soha célba nem érnének, mert a hajtóanyaguk, ami semmit se hajt meg, folyamatos szétveti őket. Micsoda roncstelep az őrültek nyelve! Micsoda kincsesbánya! De mi ezzel se érünk semmit. Időnként őrültek is válnak árnyá. Akkor viszont már nem beszélnek ők se. Önpusztító, önmegsemmisítő, önlebontó, de akkor is jól felépített a nyelvük, és ha valaki megkéri őket, nagyon lelkesen magyarázzák, mit is akartak mondani, igaz, a magyarázatot sem lehet érteni, nagyon szívesen adnak felvilágosítást, de az éppoly homályos és nyakatekert, mint maga a szöveg, amiről felvilágosítást akarnak adni. Jó lenne, ha volna pár szavunk, már három szó is boldoggá tenne minket. De nincsen egy se. Hát igen. A nyelv. A nyelvem. Azt is elvesztettem. Szóval, amit ezek mondanak, a nyelvet kerékbe törő őrültek, azzal én már bőven elégedett lennék, azzal, amit ezek mondanak és amit senki meg nem ért, aki minket árnyakat se nem ért, szóval minket abszolút senki nem, abszolút mindenki sem nem ért, és nem föltétlen a sem nem ért, mert nem nehezebb a semmit érteni, mint semmit se érteni, és ezt csak azért mondom ilyen részletesen, hogy kifejtsem, mi árnyak éppen hogy nem vagyunk őrültek, olyanok, akik házi használatra bütykölnek maguknak valami holdbeli nyelvet, ahogy első pillantásra hihetnék önök, hanem, nem őrültek, tébolyultak, mi egyszerűen csak el, úgy értem el vagyunk, el vagyunk tűnve, de azért ez sem ilyen egyszerű, ez az el, merthogy ez sincs valójában. Nincs mondás, nincs beszélés, ahogy félrebeszélés és félremenés sem, mi nem képviselünk semmit, még magunkat sem, nem panaszkodhatunk, hogy itt fáj vagy ott fáj, valamelyik testrészünk vagy végtagunk, hiszen egyik sincs már a helyén és nem is működik, akkor se, ha történetesen mégis helyet foglalt bennünk vagy mirajtunk, mi leülni sem tudunk mire és azzal is gond van, amit elméletileg álomra hajtunk, mi nem panaszkodhatunk, szegény őrültek még igen, itt már ők se, aztán vannak mások, a létrehozni mit sem tudó házimunkások, itt ők se panaszkodhatnak, máshol igen, csak itt nem, arra, hogy az állam meg akarja mérgezni őket, és hogy a titkosszolgálatok meg fogják dugni, és aztán, ha már használták, el fogják dobni

őket, de mi teljes test-árnyak, mi hírért se halljuk kívánságnak, elképzelni se tudjuk, mit is kívánhatnánk vagy mitől is félhetnénk, igen, köszönöm szépen, mi nem panaszkodhatunk. Az énekes panaszkodhat, bedobhat, amit akar, az meg is kap mindent. De nekünk, nem, köszönöm, nincs panaszra okunk.

Mi? Azt akarja, hogy menjek vele? Elmegyek vele, hát persze, én mint semmi amúgy is azt csinálom mindig, amit mondanak nekem. Tessék, hogy menjek, hová menjek, hiszen én árnyék vagyok, ami probléma, önellentmondás, vagyis elvileg lehetetlen, hogy én ebben a formában legyek, mert a formám köztudomásúan függ valamitől, attól, amit nem ismerek, tehát nem tudom megmondani, milyen a formám, csak azt tudom, hogy egész jó formában vagyok. Mégis mi az elképzelés? Hogyan akarnak odaadni az énekesnek? Saját magamba bugyolálva? Fényálló csomagolásban? Fóliával lehegesztve? Honnan fogja tudni az énekes, hogy vele tartok, ha egyszer én csak egy árnyék vagyok? Hogyan mehet biztosra abban, ha egyáltalán bármiben biztosra mehet itt, hogy engem nem tart az ő árnyékának, hogy különbséget tud tenni a saját árnyéka és énközöttem? Azelőtt is semmi voltam, nem létező, azután is, ebből sem lesz semmi, már annyiszor megpróbáltuk, de a nő semmi, az én művem semmi, illetve nincs semmilyen művem, de az eredmény ugyanaz, számtalanszor megpróbáltam már, hogy abból a semmiből, ami árad belőlem, valami legyen, próbálkoztam, néha egy új körömlakkal vagy szájceruzával, hátha sikerül érvényre juttatnom a körmömet, az ajkamat, de nem, semmi, soha semmi. Szar az egész, egy nagy halom szar, de ha rálépnek, adnak neki, jól megtapossák, majd csak enged – hogy fogok én ebből kijönni? Mi fog ebből kijönni? Ne kérdezd. Hogy lépjek én, aki már nincs, magam mellé és hogyan menjek fel? Jó, legyen a kívánsága szerint, megpróbálom, de már előre tudom, hogy nem fog menni, hogy nem fogok tudni menni; hogy képzeli? Csak a testemet ne kelljen még egyszer! Csak azt ne! Azt tényleg sikerült levetnem, egyszer s mindenkorra, a Halál megmondta, kifejezetten garanciát vállalt rá, hogy letehetem, mint valami esküt arra, hogy soha nem kell már visszatérnem. Mit kell megéernem! Kezdek magammal alkudozni, vagyis az árnyékomat olyan helyzetbe hozni, hogy a cselekvőképességem visszatérjen? Ez nekem nehéz nagyon, olyan könnyű volt árnyéknak lenni, isteni, mondhatom, és most, amikor épp kezdtem belesimulni, beleszokni, a puha árnyszőnyegből őmiatta szakadjak ki? Azért kíváncsi vagyok, hogy fogja ezt elérni; engem is úgy vesz át majd, úgy fogad, ahogy a rajongói sleppjét, a grupikat? Nem bánom, elmegyek vele, ha mondja. Majd csak közbejön valami, nála mindig közbejön,

becsúszik szépen két semmi közé, a közé, aki vagyok, és a közé, amit eddig csináltam. Én semmit nem csináltam. Az embernek legyen árnyéka a világban, de legyen árnyék az alvilágban. Egy árnyék ne állítson semmit, magáról sem, főleg mivelhogy nem is tud, miután kihunyt benne az élet. A lelkeket már totál elutasítom én, az ne járjon többé hálni belém, ebbe a puha árnyékanyagba ne bújjon bele; hogy tartsam benne? mit kezdjek vele? Folyton kicsúszik belőle, tessék, tegyem le és hajtsam rá az árnyékot, hogy ki ne essen? Vagy ragasszam hozzá inkább? Ha már egyáltalán nincs idő, akkor próbálja meg a pillanatragasztót! Jézusmária! Hiába, a lelket háló se fogja meg. Lelkem, galambom! Hogy képzeli ezt az énekes, jó volna tudnom. Eljön ide le, beugrik értem a koncert után, hogy elvigyen, nincs több ideje, már ott várja az a tengernyi lány a szállodaszobája előtt, ő alkalmazza őket, kiskorú munkaerőt, egyszer leugrik ide értem, ez egy rövid kis hakti, többet nem is érdemes egy ilyen semmibe, ami én vagyok, belerakni, már ez is túl sok, mondja, hogy menjek, szót fogadok, mást nem tehetek, nem vagyok, még nem, de nem is leszek, remélem, mindegy, megyek vele, ahogy parancsolta, megy vele a semmi, az én semmiségem, és semmi sem tőlem van ebben, ahogy már említettem, legkevésbé az énem. Veled megyek, kösz hogy elviszel! Mire ő: siessek, mert elmarad egy állomás. Csakhogy én vonattal nem megyek, itt különben sincs vasút. És az milyen válasz erre, hogy még végtelen út, utazom, viszlek, nem késhetem le vonatom? Visz, visz, de milyen formában? A testemet ugyanis nem akarom többé. De a test akar engem, ilyennek teremtették. Valaha megteremtették és most elrendelték neki, hogy jöjjön oda hozzám, mert ő az én testem. Honnan tudjam, hogy tényleg az? De ezt a fejezetet különben is lezártam már. Az énekesnek testekre van szüksége, és meg is kapja őket. Máskülönben nem követelne engem. Ha a testemet nem utasítják, nem továbbítja nekem az utasítást. Semmim sem tesz olyat, amit ne kapott volna utasításba. Az a tervük, hogy rám erőszakolják a testet? Ezt nem tehetik. Nem akarom. Tudják, hogy teljesíteni fogom, tűzön-vizen át, akarom mondani, szaron-hugyon át, egy árnyék úgymint egy halom szar, nem a sajátja, de az. Azok vagyunk mi árnyak valamennyien. Én aztán különösen: csupa mocsok, csupa szar! Mocsokbarlang a lakóhelyünk, ebből vagyunk, ebből leszünk, egymással és egymásban, sötét a sötétben, sötét a sötéthez, vérzünk, de ebből nem gyönyörűség lesz, felszakítva, de abban sincs öröm, cafatokra tépve, mi árnyak a földmélyi körön, mi semmit sem tehetünk, vagyis bármit megtehetünk, és most menjek el innen? Amikor végre megtaláltam, amit kerestem: a jelen nem létet. A távolmaradást. Mindentől. Távol lenni, de következetesen! Színektől, képektől, szagoktól elszakadva. Szól a hamis, aki

értem jött. Szófogadóan fordulok arra. Úgyse jut messze velem. Jól ismerem. Kénytelen lesz a ruhámnál fogva húzni, húzni maga után, az árnyékot, ami a ruhám, ha bővebb lenne, elférnék benne, de nem az. Puha vagyok, lagymatag, nem akarózik járnom, valami rángat vagy magamat ráncigálom? Nem, ez hátulról jön, nem előlről. Nem akarnak elengedni az árnyak, vagy nekem nem tetszik, hogy tőlük messze vetődöm? Ki ráncigál vajon, csak nem a testem jött el értem, az én fizikai valóm? Nem értem, az énekes hogy csinálta. Szóval a testem cibál, az énekes megtalálta és személyesen hozta el nekem, és a testem most vehemensen be akar szállni belém, hogy megint megfegyelmehessen, rendbe szedjen, milyen összeszedett lett hirtelen!, én meg majd szedhetem a lábát, követhetem. És ez így rendben? Csak mert az énekes ezt akarja, a semmit, engem, kíséretül, ami aláterül? Legyen miről elemelkednie, triumfálnia? Kell ez neki? Nem elég, hogy a láncait megcsörgeti? Aztán rázendít arra a pár akkordra, a hangja mintha bukdácsolna, de az önérzete tengerré dagad, és már jön is az őrjöngő lánycsapat, egy egész sereg, álmomban se gondoltam volna, hogy itt is így hevüljenek, de nem, úgy sikítanak ezek, mintha a hajuknál fogva rángatták volna ide őket, még hozzá mindet egyidejűleg. Egymáson a sok árny, akár a pakli. Mit akar az énekes? Emelni, keverni, jó lapot kapni? Ami lefordítva, azt felfordítani? A legjobbat kikapni? Van miből emelgetni, válogatni, hogy végre megcsókolhasson egyet. Annyian vagyunk. Tonnaszám heverünk egymáson, árnyak, mért gondolja, hogy megtalálhat? Talán hallott valamit, kapott egy jó tippet? Nem! Ki adná le a tippjét azután, hogy már kihúzták a számokat? Ki az, aki húzás után fogad, aki a ládába érvénytelen szelvényt dobál? És ki adna le bármit, amit még meg se talált? Vagy bármiféle értéktárgyat, ami ha becses, csakis a tulajdonosának? Az énekes most úgy húz engem maga után, mint egy földet ért ejtőernyőt, kioldódnak bizonyos kötelékek, úgy látszik, valahogy hozzá vagyok erősítve, aha, szóval így akarja csinálni! Látom. Mint egy ejtőernyőt, úgy óhajtja maga után vonszolni az árnyékom anyagát, mint egy méhlepényt, mint valami vérző, bűzlő mocskot, az engem kitevő semmit, de hogy ebben neki mi jó lehet, akit odafönt milliók istenítenek? Mért kellek én? Mért még én is? Mért ez a puha anyag, folyton átcsúszik az ujjá között, meg se tudja fogni. Az előbb még el voltam téve rendesen, árny az árnyak közt, semmi a semmiben, sokan ősrégi, már összepréselődtek, összesültek, rétegekbe tömörültek, vagy lógnak a seholban, holmi rongyos fattyak, és most már tényleg húz maga után, úgy vonszol, mint egy halom ejtőernyőselymet. Hátulról meg valami belém akar jönni, a testem, ne nézz hátra, jön a farkas, ezzel ijesztget engem, nagyon vicces, őszintén szólva eszembe sincs hátra nézni, nem akarom látni, hogy a

testem most hogy néz ki, a probléma csak az, hogy ott elöl meg az énekes a testemért lobbizik, a testemet kéri, az ember már csak ilyen, mindig más kell neki, soha nem éri be magával, csupa kívánság folyton, az én énekesem is ilyen degeszre tömött kívánságzsák, egy követelőző hólyag, folyton ürül, de alighogy kiürül, már meg is telik. Csak néz, néz az énekes, saját szeme elé meredve, gyerekkora könnyeit rég elfeledve, mikor a lányok sikítoznak; azok kiszívják őt, ő meg iszik belőlük, ugyebár mindent megkap, amit akar, mindent, hallom a kiscsajokat, most tisztábban hallom őket, közelebb jönnek, hallom, ahogy odakint üvöltöznek, vérre szomjúhozva fogzanak, még megvannak a tejfogaik, legalábbis részben, fura, hogy eddig nem hallottam őket. Az nem lehet, hogy a testem utolért! Nem nézek hátra, a világon semmiért. Mindegy, mit csinál az énekes, én akkor se fordulok hátra. Ha a testem utolér, befog, akkor azonnal kézbesít mint egy csomagot és átad az énekesnek, akkor alakot öltök és tagjaim lesznek, ez a két feltétele annak, hogy kísérhessem, de én nem vágyom arra, hogy kísérgessem; mihelyt felöltöm a formám, formás valaki leszek, akivel, ez az elvárás, villogni lehet. Belekerülök a kívánság-elvárás-zsákba, ebbe a magát jól teleszívott kullancsba. Mindenki más örülne ennek. Mindenki más boldog lenne, ha az énekes magával vinné. De ő az én társaságomra vágyik, engem akar visszakapni. Feltéve, hogy visszanyerem a formámat is. Mint árnyék nem kellek neki. Egy árnyékkal nem tud mit kezdeni. Mit csináljak? A feltételeket nem én szabom, választásom nincs, meg kell tennem, amit kérnek. A nyomomban liheg a testem, ha elkap, végem, vár a kézbesitésem, a fizikai való, a test, ez a megkötni való, nem, a test nem pulóver, akkor már inkább én vagyok olyan, az árnyék, ami csak lóg, nincs tartás benne, nincsenek tagok és kilók, ez a megkötnivaló test, mivel nincs megkötvén, rám ácsingózik, a semmiből kitüremkedve belém, a semmibe türemkedne. Na nem. Semmi esetre sem. Én legalábbis egy tapodtat se tovább. De ha megállok, zsákmánnyá válok. Hallom, hogy szuszog, mint egy politikus, aki a hegyre megy, akinek minden egyre megy. Csak sajna én vagyok az, akire rá akarna menni, az én nyakamba szeret lihegni. Mindegy. Akkor se megyek tovább. Nem én! Érjen csak utol, a hálója úgyis csupa lyuk. Ha csak egy perc nyugtom van, akkor is leülök, kell egy kis nyugalom, hogy megint összehajtsam az árnyékomat szépen, de ha egy percre is leülök, végem, utolér a testem és belém bújik, és akkor lóttak az árnylétnék, vége a jókedvnek. Kúszom a köveken tovább, de nem érzem, nem érzek semmit, nincs valamivel világosabb itt?, hallom a testem, itt lélegzik mögöttem, hallom az énekesem, azt mantrázza nekem ott elöl, hogy legyek már valamilyen, akinek a társaságában lehet tündökölni, nem ilyen semmilyen homály, akit nem lehet megjegyezni,

na, mi lesz! Megvan már a tested? Ha ez a parancs, dalnokom, akkor csomagolok, elteszem az árnyékomat és újra felöltöm a testemet, és ha ezt teszem, akkor csomagolhatok tényleg, akkor várnak rám a fények, a valóság mint tényleges fenyegetés, mint kaloda, de az árnyékomat nem adom oda, mi lenne, ha egy merész csavarral, átmennék egy új szerepbe, és az árnyékomban sütkéreznék, ami ugye mégiscsak én lennék, de erről szó se lehet persze, kerget a testem, a saját fizikai valóm, hess innen!, már mióta nem látott fényt és most bennem akarja viszontlátni, óriási!, gyorsan felcsavarom magam, jó szorosra, hátha így nem fog tudni kibontani a testem, felcsavarom magam, mint egy szőnyeget, igazi csavar, átváltozás, amin sikerült általesnem, új szerepminta, guruló modell lettem, csak apránként kap meg, aki hozzám akar férni, ha kihajtogat, még hozzá egyre kisebb csíkokban, nem, inkább szabálytalan alakzatokban, vagy kitekerve, de akkor is valakinek húznia kell, nem olyan egyszerű ám, míg magamról magamra így rágördülök, de hogy beleőrülök, az garantált. A testem hangosan liheg, nyög az erőfeszítéstől; mielőtt az énekes eléri a barlang bejáratát, neki belém kell hatolnia, a hülye testnek, és miért? Mi végett? Hogy vetni tudjon, nem magot, árnyékot, engem?! Engem, aki még vagyok, engem, akiből nincs még egy, hogy engem oda, bárhova vessen?! Azért olyan sürgős neki belém hatolnia, hogy legyen mit mindjárt eldobnia? Hogy velem dobálózzon, kacsázzon, mint egy kavicsal? Nincs magánál! Na, csak vigyázzon! Ezt nem fogom eltérni némán! Persze, mint semmire pont ez a sors vár énrám. El kell viselnem, bármit művelnek velem. Csak a testemet hozzám közel, és magamat a testemnek át, nem engedem. Résen leszek! Már be is vetül egy ragyogó fénysugár, ha sikerül elérnem, hogy árnyék maradjak, mielőtt a testem, bármilyen test, bármiféle átjár, még azt se tudhatom, hogy ez itt mögöttem az enyém-e, mielőtt én én lehetnék, el kéne kerülni, hogy drága árnyékomat megszállja egy test, mely valószínűleg az enyém, ennyi idő alatt nyilván előkeresték már a hozzám tartozót, bár: nem is tudom, ezzel az erővel akármilyen másikat is adhatnának, egy idegent, ki tudja, nem nézek hátra, nem akarom látni! Ennyi mindenre kell ügyelnem, nehogy az én drága árnyékomat megszállja, birtokba vegye valamilyen test, nehogy az én szépséges, meleg, puha árnyékomat újból, valaha is megtestesítsék! És ha netán kényszermegtestesítést lenne kénytelen elszenvedni, akkor az a test nem testesíthetne meg mást, csakis azt a semmit, ami én vagyok és amit én teremtek, na, ennek a mondatnak lóttek, pedig hogy igyekeztem, hogy megfeleljek a mondat szerkezetnek, ennek akkor is lóttek, ez a mondat nem bizonyult tartós szerkezetnek, csak példának arra, hogy bárhol is állnék, semmi se tart, még egy mondat se, nemhogy a test

vagy az árnyék. Mindenütt semmi, a testem feloldódik benne. Az a semmi, amit én teremtek, az a semmi, ami én vagyok. Valamit érzek, valamit érzek itt a vállam táján, kifolyok, hagyom, hogy kifolyjak a kezem közül, döbbenetes, hogy itt egy test, föltehetőleg az enyém, újra akar éleszteni engem, ostoba árnyékot, pusztán azért, hogy azután megint eldobhasson, csak azért, hogy falra hányjon, földre vessen. Miért? Mert megteheti, azért! Mondjuk, ha fordítva volna, ha lehetséges volna, hogy az árnyék vetné a testet, de hát ez nem lehetséges, ereje csak a testnek van, és ami ebből ered – és a legfontosabb –, hatalma is. Test nélkül nincs hatalom. Test nélkül nincs fegyver. Mit csinál ott az énekes? Elővette a mobilját? Persze elő se kell vennie, a mobilja úgyszólván hozzánőtt. Mit akar? Elkapni egy pillanatot? Ugyebár ez a film és a fotó igazi értelme, eltekintve attól, hogy mindkettő tökéletesen értelmetlen. Rögzíteni akar egy pillanatot, amit nem is lát, a semmit akarja rögzíteni, az én megtestesülésem pillanatát? Rögzítse, jó! Én nem bánom! Ha ezt csinálja, abban a pillanatban, hogy ezt csinálja, a testem, a formám, mindaz, ami még csak ezután fog formálódni, kialakulni, az árnyékból, belőlem – végre egy árnyék, aki kezd magával valamit, legfőbb ideje volt már! –, szóval ez most mind láthatóvá fog válni, napvilágra fog jönni, és ott el is szárad és el is pusztul szépen; ezt teszi a Nap mindennel ezen a földkerekségen, de legjobban azokkal szereti ezt csinálni, akiket a legjobban szeretünk. Semmi sem fog maradni belőlem, ami elrejtőzhetne lángoló sugarai előtt. Hihetetlen, az énekes mégis azt hiszi, mert körülötte szünet nélkül villognak a mobilok, mobilok ezrei villognak és ő folyton egy égő tűzgyűrűben áll, az énekes azt hiszi, hogy ezt ő is tudja, azt hiszi, ő is tud ilyen villámokat szórni, mi az neki, nem, az énekes azt követeli, csináljak már valamit az árnyékkal, lépjek már ki az ő árnyékából és csináljak végre valami többet az enyémből, hogy aztán ő is csinálhasson belőlem valamit, de hát csak ő zuhan, a tűzgyűrűbe zuhan, beleesik a tűzgyűrűbe, a lángok magasra csapnak, a mobilokból cikáznak a villámok, az énekes zuhan, egyre csak zuhan, közben a lángok egyre feljebb csapnak, az énekes zuhan, kívánságai úzik, lerántják hozzám a mélybe. De hát én nem csinállok semmit! Nekem nincs már semmilyen kívánságom. Ezek mind az ő vágyai! Az énekes még nem veszi észre, hogy zuhan, de már zuhan, esik bele a villogó tűzgyűrűbe. Majd ő segít nekem, majd szétküldözi a fotóimat, gondolja, közben a lángok nyaldossák azokkal a pici kis ajkukkal, azt hiszi, az emberek hálások lesznek neki, az ügynökségek rárepülnek a fotókra, belém fognak zúgni, csakhogy mi látszik majd abból, ami vagyok, valami nyúlós tézstaféle, ez a maximum, amit tehet velem, amit kihozhat belőlem, csinál rólam egy fotót, még egyet meg még egyet, de abból nem lesz

semmi, semmi sem lesz azon a parányi memóriakártyán, az a fotó nem lesz kapu, amin át beléphet a test, hogy kitöltse a maga árnyát, amiként kedves kis notebookja merevlemezen, ahová mindent rögzít és lement, ami velem és édes kis testemmel kapcsolatban több folytatásban lement – és azonnal fölteszi a netre! –, ott sem lesz semmi, és a kérdésre, hogy tárolja vagy törölje, megtartsa vagy eldobja, mentse vagy elvesse, a válasz természetesen az lesz, hogy „elveti”, bennem ugyanis nincs semmi szilárd, semmi kézzelfogható, az énekessel együtt, az más, abban volt valami körvonalazható, de bennem semmi sincsen, nem is lesz, már azt is túlzás elvárni egy árnyéktól, hogy olyan legyen, mint a tészta, egy árnyéknak nincs formája és nem is törekszik semmilyen formára. Az énekes persze, bármit csinált, rögzíteni akarja, meg akarja tartani, de az persze csupa szilárd, kézzelfogható dolog, az ő műve, új számok, új címek, új dalok, meg amit később közénk beszűr, ezek a vidám, fesztelen szongok, ezekért én is rajongok, ő pedig nagy marketingtehetség, mindent rögzíteni, tárolni akar, engem is, miért ne, be akar vezetni újra a sóbizbe, mint csatolt részt, mint a saját művét, méghozzá abban a döntő pillanatban, amikor éppen élénkül, azaz életre kel. Ez mind szép és jó, csak hogy ő egy árnyéket akar felvenni! Egy árnyat! Ez az örült – nincsenek rá szavaim, de ami ráillik, az úgyis csak a dallal együtt kapható –, ez az örült a napvilágra tart, és abban a ragyogó fényben akar felvenni egy árnyat! Na, de ehhez is fény kell, ami itt nincs. Méghozzá olyan, amiben megjelenek. A fény arra való, hogy az emberben világosság gyúljon. Egy árnyat is csak fényvel lehet felvenni; hülyeség, látom, valami rám irányul, ez jó, hátulról mintha testbe-fognának, test-satuba fognának, valami mintha megpróbálna belém nyomulni, de hát nem vagyok én vonat, hogy csak úgy beszálljon belém, itt valami mégis belém szállni látszik, és ott elől ezt még le is akarja kapni az énekes az örökkévalóság számára, vagy amit ő annak gondol. Megtartani vagy eldobni? Menteni vagy elvetni? Elvetni! Érzem is meg látom is. Összetekeredem jó szoroson, de keményen ellenállni a nyomásnak nem tudok, elvégre puha vagyok, megpuhítottak, hagytam megpuhítani magamat, sokáig nem tudok ellenállni, ezt a tekercset nem bontja fel mögöttem a test, cibálhat, ráncigálhat, amennyit csak akar; és ezt mind fel fogja venni az énekes? Ezzel akarja lenyűgözni a közönségét, ha már engem nem tud? Ott valami villant. Ott az előbb valami villant! Nem, ez nem az élénkítő! Nem az életre keltő! Nem bizony, de nem ám. És nem is a fényhozó, hanem az eldobó, nem a fényvető, hanem az elvető. Nem tárol – töröl. Rekedt kiáltást hallok, miközben hátrahanyatlok, végre hátratántorodom, már nem kell összeszednem, nem kell tartanom magamat, puha árnyam visszazuhan a sötétbe, sötét a sötéthez, semmi a

semmihez, semmiből semmi lesz, a semmi megtér a semmihez, nem tesz semmit, nem térek vissza a semmiből, garantálom, mögöttem gyöngül a satu-fogás, ernyed a szorítás, a rám uszított test egyszer csak nincs sehol, hová tűnt vajon? Remélhetőleg eltűnt végleg, tényleg, vége lett és elvégeztetett, elvettetett végre, végleg ez lett a vége, hihetetlen megkönnyebbülés ez nekem, puhán folyok le a sötétbe, árny az árnyhoz, úgy kúszom a köveken, mint a kígyó, mely árnyat csinált belőlem. Most elválunk, éntől az én, végre semmivé válunk, már csak a semmire várunk, fönt még a bőgés, pillanat!, többé nem fogom hallani, elnyel az árnyasötétség, ez a semmi, ami vagyok, végre semmi, nincs ennél jobb, ezt be kell vallani, semmirekellő semmitársaimmal semmi lehetek végre, tehetek egy nagyot mindennemű saját jelenlétre, ne rángasson senki, ne húzzon, ne tehesse, ezekből, minden kezekből kicsúszom, elúszom messze-messze, egyszer aztán, ha már kipihentem magam kissé, talán lesz erőm megint szép csinosra föltekeredni és a többi árnyhoz odadörgölőzni, de ennek se jelentése, se jelentősége ebben a néma pusztaságban, többé semmi. Az előbb még veszélyben volt, de az már a múlté, az énekest most a rajongói elé veti az alvilági turné, sírvabőgve fogadják odafent, megérkezik, birtokba veszik, felveszik, számtalan biztonsági másolat készül róla, ha valakit megőriz az emlékezet, az ő lesz! Már nem hallom, inkább tudom, mint hallom, de ő megszokta már, hogy tömeges önkívület veszi körül, elnyeli a rekedt sikítózás, inkább sejtem, mint látom, szar mindenütt a láthatáron, egy halom szar mindenki, mind szarok vagyunk, semmik akarunk lenni, semmik is vagyunk, már nem hallom a rekedt hangokat, a sikítózást, a fülrepestőt, falakon átüt, árnyakról leperreg, visszafolyok, visszacsörgedezek, sötét ér a kövön, még erecske, inkább kevesecske, mint többecske, aztán már az sem, ér sem, árnyék sem, mert semmi kétség, nem voltam én más, mint merő sötétség és űr és semmi és nyugalom, és a műveimet is csak így aposztrofálhatom: semmi és nyugalom, nincsenek is hát, soha nem is lesznek, látjátok, feleim, nincsenek műveim, hiába ígértem, művek nem születtek, semmik a műveim, szarok a köbön, a műveim szarok, én meg sötét vagyok, fölöttük őrködöm, sötétben állok őrt, én, a semmi, egy nagy halom szart őrök, éntőlem ennyi telt ki, tartozom is hozzá, illek is mint sötét, érzem mindenfelől árnyak építményét, komor épületét, ódon épületét. Minden koromsötét. Áthatolhatatlan, de ki akarna áthatolni rajta? Senki. Létező, és mégsem az. Nem látja senki. Nincs. Minden az. Különnemű. Egyöntetű. Sötét. Odakint távoli sikítózás, tudom, hogy szól, de már nem hallom, eltűnt a testem, eltűnt minden, eltűntem én is újra, alábukom, hálaisten, a köveken csúszva, egy rongycsík, nem több, egy árnycsík, az se, mégse, az árnyék árnya, eltűntem, hol

a barlang felső széle, sikítózás, tudom, hogy szól, de ez már csak mind hallomás. És már tudnom se kell, emlékezmem se kell, teremtenem se kell, amit amúgy se tettem, nem is telt volna ki tőlem. Már semmi sincs belőlem. Hurrá. Már senki sem aggódik, hogy milyen erőben vagyok, hiszen az erőm is oda, visszazuhantam, dehogy zuhantam, csúsztam, siklottam, mint egy nincsvipera. Dehogy nyújtanám még egyszer vágyakozva a karom, a semmibe és a semmit vágyom, az voltam mindig, most újra az vagyok, azt akarom, teljes erkölcsi fertő, csak nem lenni teremtő, se nemtő, vagy vigyen el a mentő, de nem fog, nem fognak el, nem fognak fel, és nem lesz egyetlen tárgy sem, amit fogok és feldolgozok, nem dolgozok, szerencse, baj nem ér, csak mindenütt egybeeső, egybefolyó, árnyakat halmozó, puha, fekete éj. Se fény, se képező, se fényképező, se kattintás, se kütyü, se memóriachip, se slágerek, se linkek, se youtube. De jó az árnyéknak, nekem, hogy már semmi sincsen úgy. De jó a világtól távol! Az újakat még érzem egy kicsit, itt a bejárat közelében, de csak mint párát vagy ködöt a hajnal szürkületében. Keresztülvágok rajtuk, szétválasztva az árnyuk, mintha függőnyt húznék félre, kissé merev függőnyt, ami nem teljesen zár még, de aztán már nem érződik semmi, az újak még visszavágnak, ám ez nem tart sokáig, megértik, hová kerültek, még látni őket, de aztán már közénk olvadnak, elvegyülnek, belénk tűnnek, mert nincs szebb, mint a semmi, nincs szebb, mint semminek lenni, és csábításban sincs nagyobb, mint nem vágyani a lágy fuvallatot, puha karok kikötőjét, karok lebbenő illatfelhőjét, nem panaszkodni többet, de hát mire is, ha nem vész el semmi, nem tűnik tova? A panasznak akkor még mi indoka? Semmi. Nem köszönni többé egy olyan fülnek, amelynek rekedt sikítások, sírások, csikorgó fogak hegedülnek, amely a bekebelezésre, nyeldeklésre, zabálásra, vedelésre nyitott és a még zajosabb emésztésre, és már ott elveszt engem, ahol ennél több sincs, nem köszönni, nem nyúlni semmi csontos, kemény után, nem lenni semmi többé, csak egy árny a kövön, a kő homorulatán, hogy aztán ráncba szedjenek, összekapjanak a többiek, nem, én szedem össze magam, dehogy szedem össze magam, nem én, soha többé nem emberelem meg magamat, nem, de!, utolsó erőmmel azért is összekapom magamat, ezennel, ezzel a két árny kezemmel, nem, kéz nélkül, minden nélkül, semmi nélkül, magamban összeszedem magamat végül, aki már nincs, összeszedem, árny az árnyal összeteszem, magamból semmit se hagyok, vagyok.